

3. Ekonomický vývoj

Ekonomický vývoj kraje ovlivňuje blízkost hlavního města.

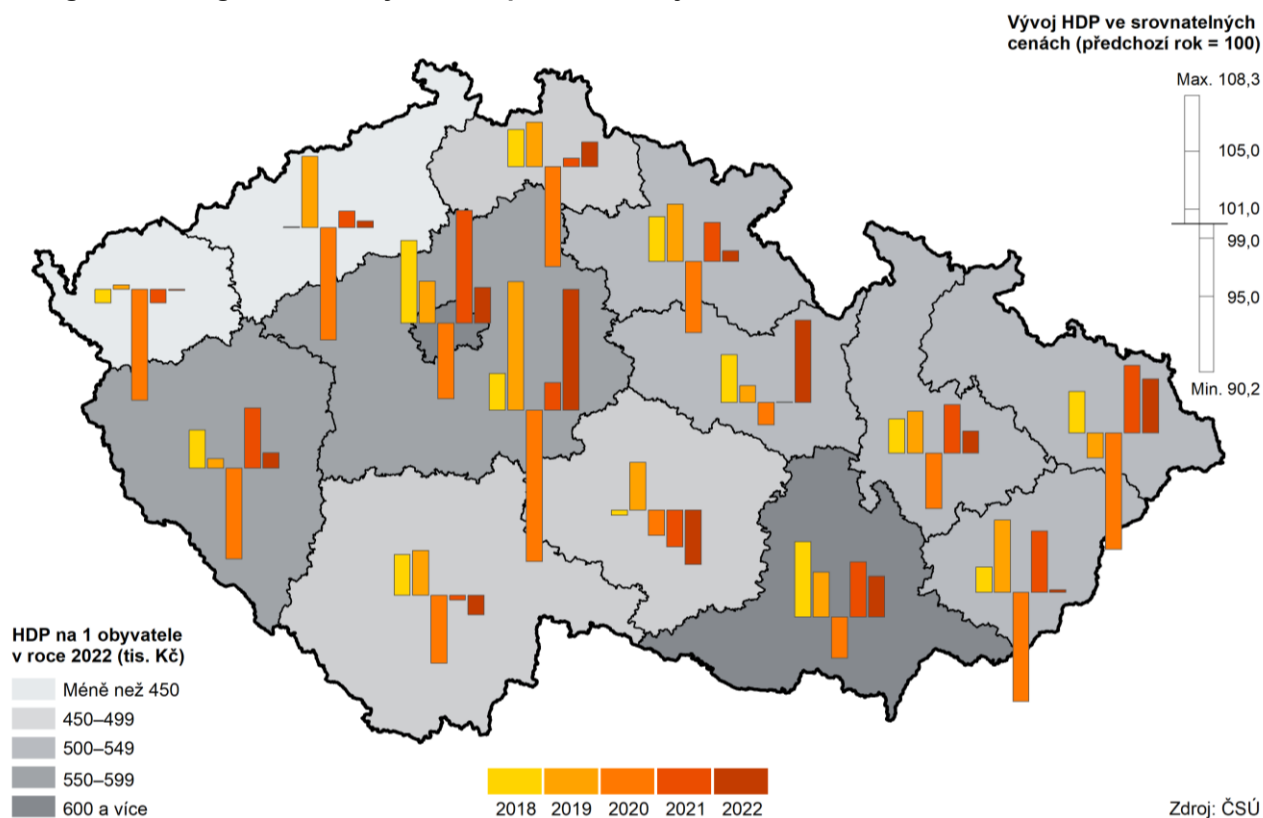
Poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku. Úzká vazba s hlavním městem a hustá dopravní síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou pro ekonomický rozvoj (průmysl, organizační statistika, bytová výstavba). Svou rozlohou, geografii a klimatickými podmínkami patří k nejsilnějším průmyslovým a zemědělským regionům v ČR.

Makroekonomický rámec

Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR.

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Kartogram 3.1 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022



Středočeský kraj se na celorepublikovém HDP podílí z 11,4 %.

Podíl kraje se na celorepublikovém HDP od poloviny 90. let z 9,9 % postupně zvyšoval.

Dlouhodobý nárůst HDP ve srovnatelných cenách je mezi kraji druhý nejvyšší.

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2022 výše 775,7 mld. Kč. To odpovídalo 11,4 % z celorepublikového HDP. Z mezikrajského pohledu posiloval kraj svoje postavení od druhé poloviny 90. let. Zatímco v roce 1995 se na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2013 se hodnota podílu kraje opět definitivně přehoupla v roce 2014 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží s historickým maximem v roce 2019 (11,9 %).

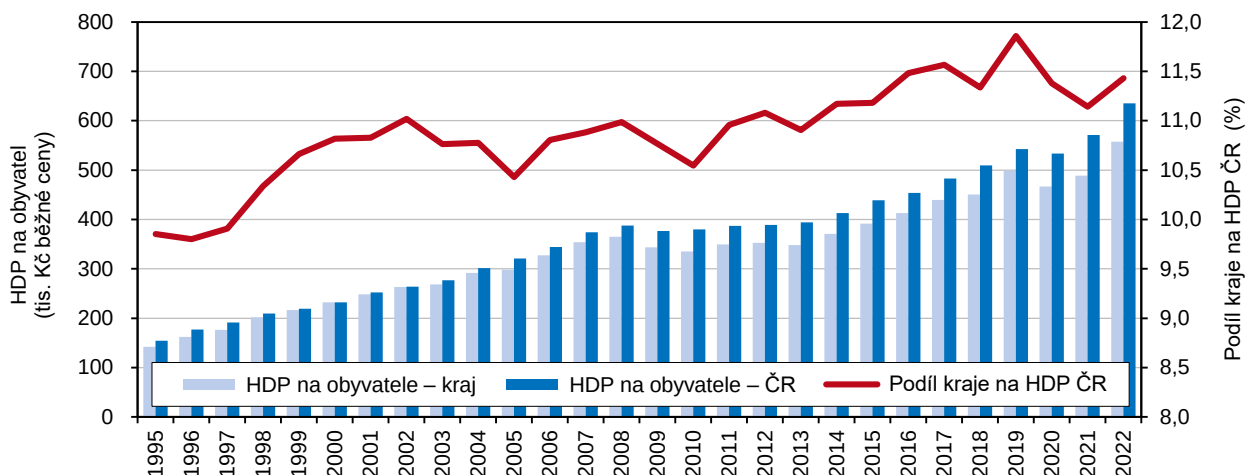
Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoje regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z roku 1995 (100). V roce 2015 byla poprvé mezi kraji překročena hodnota 200, přes kterou

Ve srovnání s rokem 1995
vzrostla hodnota HDP
2,5krát.

se dostaly hl. m. Praha (212,9) a Středočeský kraj (203,3). V roce 2022 dosáhla hodnota pro Středočeský kraj 252,1, což bylo po Praze (258,6) nejvíce ze všech krajů, přičemž celorepublikový průměr činil 186,4 %.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

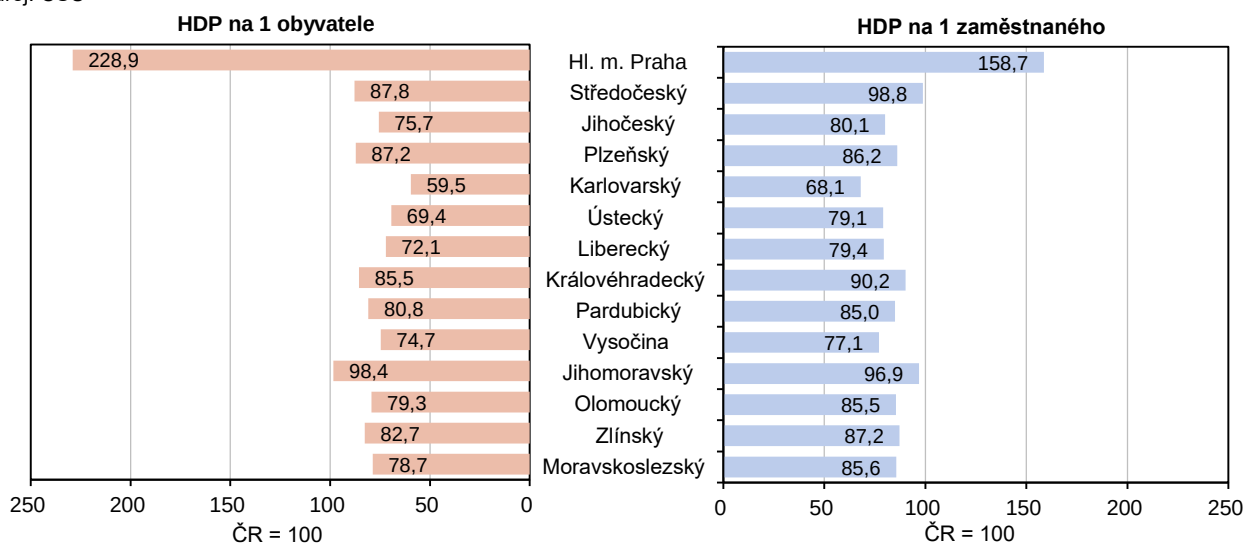


Středočeský kraj dosahoval
v hodnotě HDP na
obyvatele mezi kraji
3. nejvyšší pozice.

V přepočtu na populaci vycházel v roce 2022 HDP na jednoho středočeského obyvatele 557,6 tis. Kč (22 700 EUR), což byla 3. nejvyšší hodnota mezi kraji (po hl. m. Praze a Jihomoravským kraji). Z dlouhodobého regionálního pohledu tohoto ukazatele se postavení Středočeského kraje postupně zlepšovalo; zatímco v roce 1995 se nacházel kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 91,9 % na 9. místě, v roce 2022 obsadil s podílem 87,8 % třetí místo za hl. m. Prahou (228,9 %) a Jihomoravským krajem (98,4 %). Nejlepší postavení z mezikrajského pohledu dosáhl Středočeský kraj v letech 1998 až 2003, 2007 a 2008, kdy obsadil 2. pozici a pouze v roce 2000 nepatrně překročil kraj celorepublikovou hodnotu (100,2 %).

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na podle krajů (ČR=100) v roce 2022

Zdroj: ČSÚ



V přepočtu HDP na
zaměstnaného převyšoval
kraj průměr ČR.

Silnějšího postavení z pohledu celorepublikové hodnoty dosahoval Středočeský kraj v přepočtu na zaměstnané. Na jednoho zaměstnance v hlavním pracovním poměru podle místa pracoviště připadala ve Středočeském kraji v roce 2022 hodnota HDP

v běžných cenách ve výši 1 491,9 tis. Kč, což představovalo 104,1 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (168,8 %). V případě zaměstnaných osob (včetně sebezaměstnaných) podle místa pracoviště činilo HDP v kraji 1 233,6 tis. Kč na osobu, což představovalo 98,8 % celorepublikového průměru, nejvíce po hl. m. Praze (158,7 %).

HDP kraje odpovídalo osmi desetinám průměru EU.

Při porovnání HDP s průměrem 27 zemí Evropské unie (EU27=100 %) dosáhla hodnota HDP na obyvatele v paritě kupní síly ve Středočeském kraji v roce 2022 celkem 79,4 %; nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2019, a to 85,6 %.

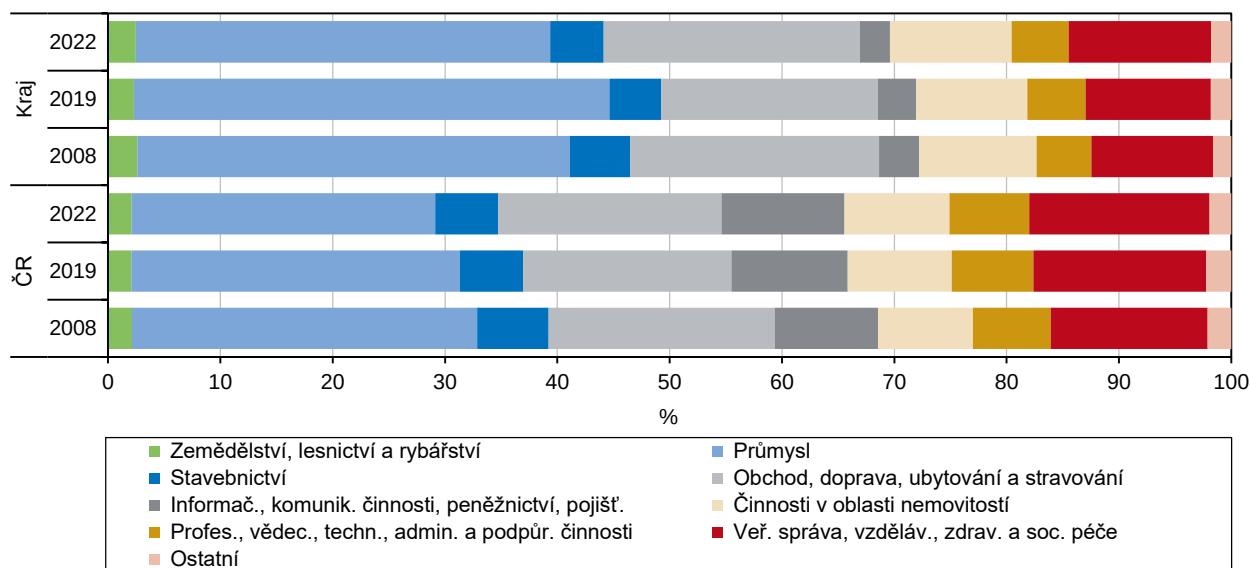
Podíl krajské HPH byl stejně vysoký jako u HDP, 11,4 % a druhý nejvyšší mezi kraji.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2022 ve Středočeském kraji výše 703,5 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,4 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (28,4 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajů mezi lety 1995 a 2022 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů (společně s Prahou a Jihomoravským krajem), kde nastal nárůst. V souhrnu došlo mezi lety 1995 a 2022 v České republice k 4,2násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 4,9násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila šestkrát. Třetí nejvyšší zvýšení (4,5násobné) zaznamenal Jihomoravský kraj.

Nárůst podílu krajské HDP mezi 1995 a 2022 byl druhý nejvyšší.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ



Ve struktuře HPH dominuje odvětví průmyslu.

V porovnání se strukturou HPH podle odvětví za celou republiku se v roce 2022 vyznačoval Středočeský kraj nadprůměrným podílem odvětví průmyslu (v kraji to bylo 36,9 %, v ČR 27,0 %) a vyšší zastoupení měl v kraji i primární sektor (odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství se na HPH v kraji podílelo 2,5 %, zatímco v celé republice to bylo 2,1 %). V rámci služeb se nadprůměrným podílem HPH ve Středočeském kraji vyznačovalo odvětví obchod, doprava, ubytování a pohostinství (kraj 22,8 %, ČR 19,9 %) a činnosti v oblasti nemovitostí (kraj 10,8 %, ČR 9,3 %). Naopak podprůměrné bylo ve Středočeském kraji zastoupení odvětví stavebnictví (kraj 4,7 %, ČR 5,6 %), veřejná správa, vzdělání, zdravotní a sociální péče (kraj 12,7 %, ČR 16,0 %), profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti

(kraj 5,1 %, ČR 7,1 %), informační a komunikační činnosti (kraj 1,7 %, ČR 7,3 %) a odvětví peněžnictví a pojišťovnictví (kraj 1,0 %, ČR 3,7 %).

Od roku 2016 došlo v kraji postupně k poklesu podílu průmyslu na odvětvové struktuře HPH z 43 % na 37 %.

Mezi lety 1995 a 2022 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvyšoval podíl průmyslu na HPH, z 38,9 % v roce 1995 na 43,4 % v roce 2016, kdy byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší. V dalších letech následoval pokles až na výsledných 36,9 % v roce 2022, což bylo o 2,0 p. b. méně než v roce 1995. V celé republice byl však pokles zastoupení průmyslu na HPH v roce 2022 (27,0 %) oproti roku 1995 (31,3 %) výraznější (o 4,3 p. b.). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2022 v kraji zaznamenán v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (z 17,8 % na 22,8 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,8 % na 19,9 %). K nárůstu také došlo (stejně jako v ČR) v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí (z 9,0 % na 10,8 %) a profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti (ze 4,3 % na 5,1 %). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2022 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru (v kraji pokles z 5,1 % na 2,5 %) a stavebnictví (z 6,9 % na 4,7 %). Pokles byl v kraji (na rozdíl od celé republiky) zaznamenán v odvětví veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče (z 13,0 % na 12,7 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (z 1,7 % na 1,0 %).

Hodnota THFK na obyvatele v roce 2022 a nárůst THFK v porovnání s rokem 1995 byly druhé nejvyšší mezi kraji.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2022 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnotu 264,6 mld. Kč. To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 14,5 %, což byl po hl. m. Praze (30,5 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. V letech 2008 až 2010 hodnota THFK ve Středočeském kraji klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval až do roku 2019 neustálý růst, přičemž v roce 2020 byl zaznamenán pokles. V následujících dvou letech pak hodnota THFK vzrostla na své maximum. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2022 zvýšila ve Středočeském kraji na 4,5násobek, což byl po Praze (6,3násobek) druhý nejvyšší nárůst. Na 1 obyvatele připadla v roce 2022 hodnota THFK ve výši 190,2 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (418,4 tis. Kč).

Míra investic byla mezi lety nejvyšší mezi kraji.

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2022 pohybovala nad průměrem ČR a v roce 2022 dosáhla hodnoty 34,1 % (ČR 26,8 %). Během celého období let 1995 až 2022 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem jedenáctkrát na prvním a jedenáctkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž posledních devět let (2014 až 2022) byla středočeská míra investic mezi kraji sedmkrát nejvyšší a druhá pouze v letech 2015 a 2020. V porovnání s rokem 1995 klesla míra investic v roce 2022 ve všech krajích kromě Prahy (nárůst o 1,3 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během pětadvacetiletého období snížila o 3,6 p. b., zatímco v celé ČR to bylo o 7,0 p. b.

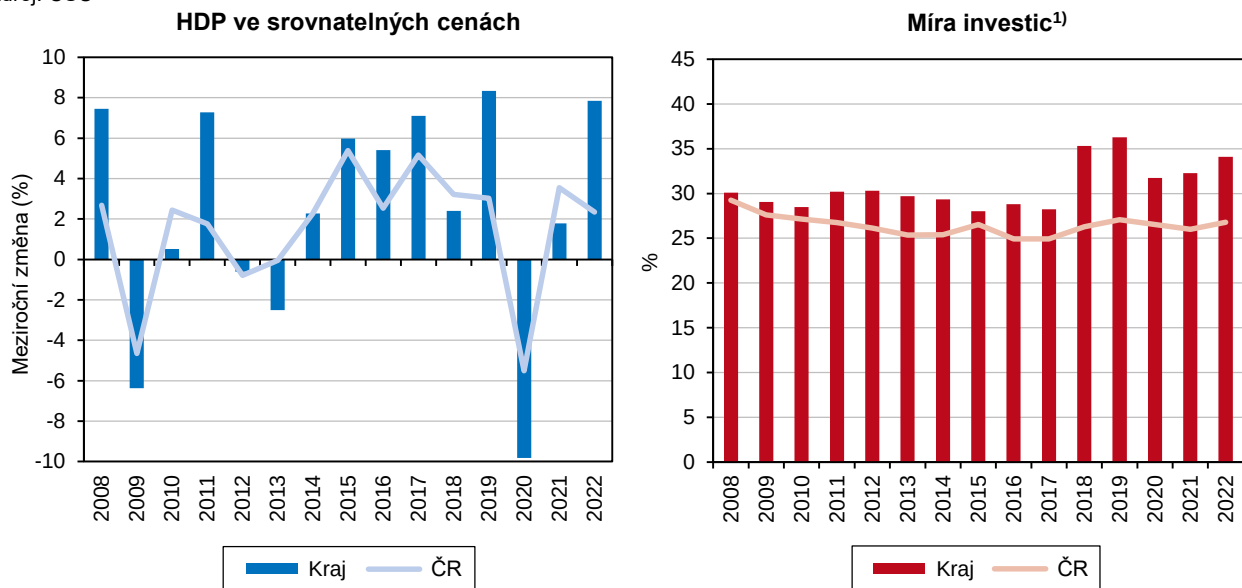
Dlouhodobě druhá nejvyšší byla hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2022 ve Středočeském kraji hodnoty 473,0 mld. Kč (19 254 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 340,0 tis. Kč, což byla po Praze (423,3 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém období let 1995 až 2022 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2022 to bylo 13,5 %, nejvíce po hl. m. Praze (16,1 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 2000, v předchozím

období let 1995 až 1999 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

Graf 3.4 Hrubý domácí produkt a míra investic ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ



¹⁾ podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem.

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u čistého disponibilního důchodu domácností, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

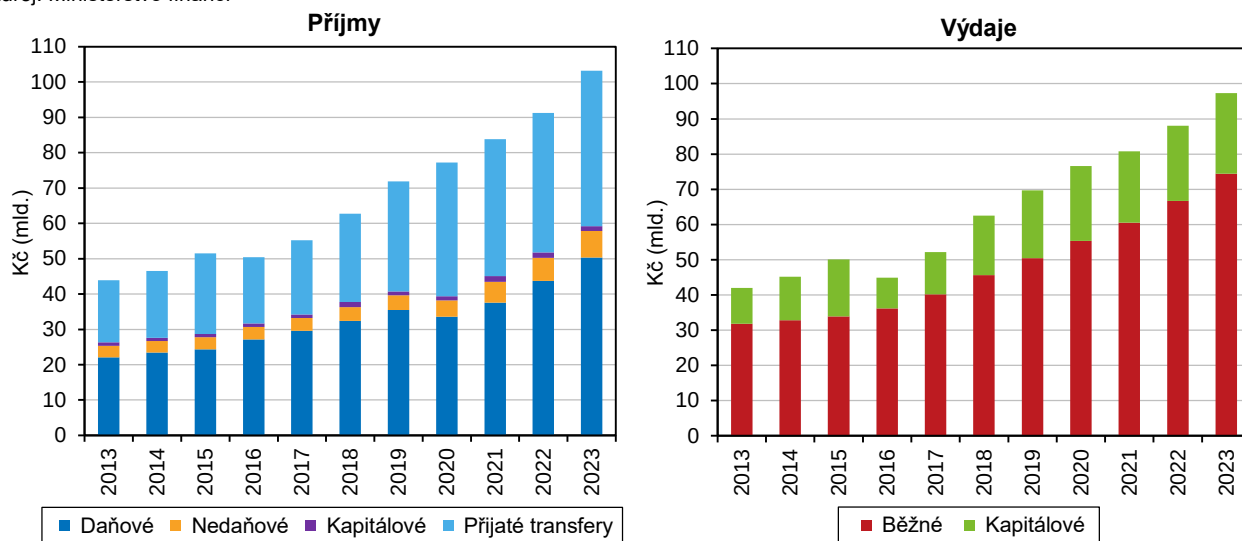
Místní rozpočty

Příjmy i výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků rostou.

Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků (po konsolidaci) v období let 2018 až 2023 meziročně rostly, u příjmů byl nejvyšší meziroční růst dosažen v roce 2019 (o 14,6 %), výdaje vzrostly nejvíce v roce 2018 (o 19,7 %). Schodek rozpočtu byl v celém období kladný, nejvíce v roce 2023 (+5,8 mld. Kč), naopak nejvyrovnanější byl v roce 2018 (+0,2 mld. Kč).

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů ve Středočeském kraji (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí



Věda, IT

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Největším regionálním centrem v oblasti výzkumu a vývoje v České republice bylo hlavní město Praha, které se podílelo více než třetinou jak na celorepublikovém počtu zaměstnaných, tak na výši výdajů na výzkum a vývoj. Druhým významným regionem v této oblasti lidské činnosti byl Jihomoravský kraj. Třetím největším centrem výzkumu a vývoje byl Středočeský kraj, kam směřovala více než osmina celorepublikových výdajů a pracovala přibližně desetina všech zaměstnaných v této oblasti.

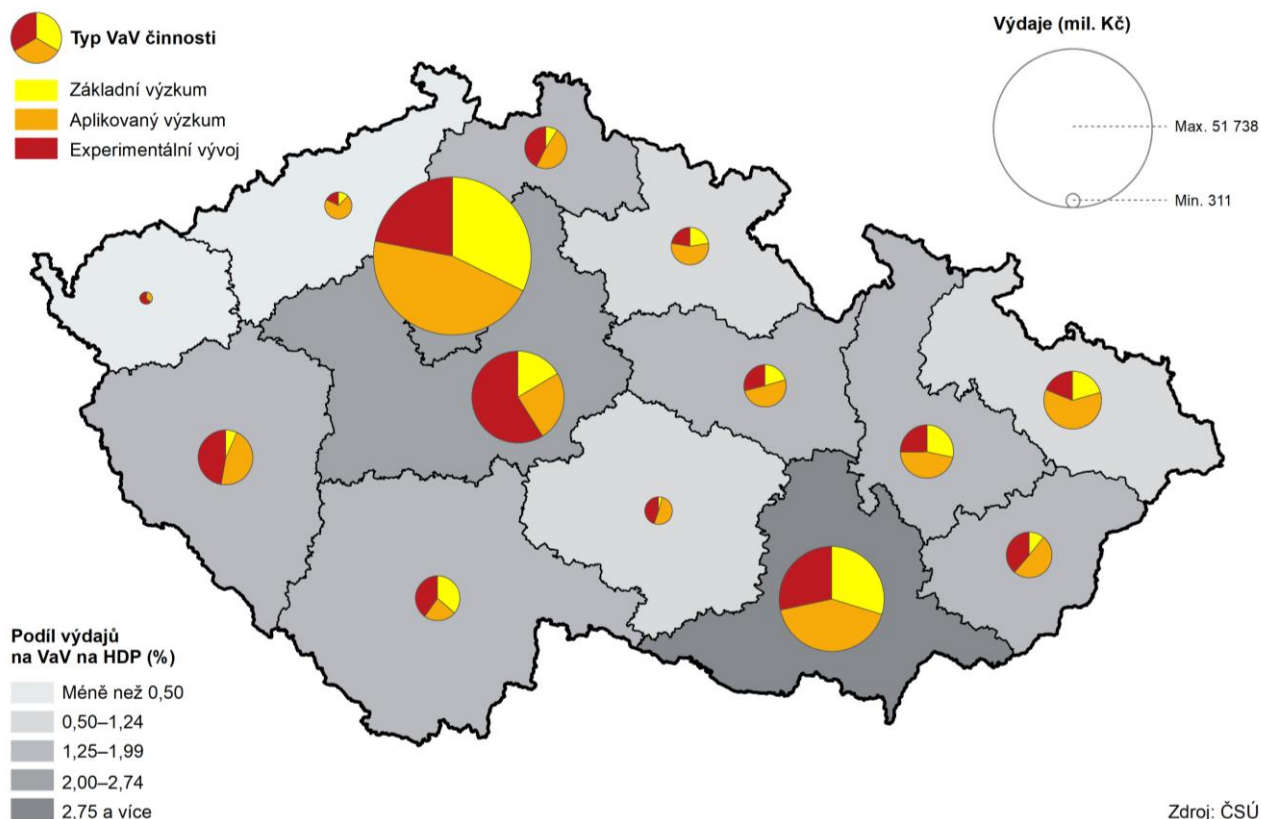
Výdaje na výzkum a vývoj v letech 2012–2022 rostly výjma roku 2020.

Objem finančních prostředků vynakládaných do oblasti výzkumu a vývoje ve Středočeském kraji vzrostl mezi roky 2012 a 2022 z 6,7 mld. Kč na 17,7 mld. Kč. V jednotlivých letech tohoto období výdaje meziročně rostly, nejvýrazněji v roce 2013 o 45,5 % a 2017 o 28,5 %. Výjimkou byl rok 2020, kdy došlo k meziročnímu poklesu o 12,2 %. Poslední meziroční změnou byl 12,2% nárůst v roce 2022, což byl v pořadí čtvrtý nejvyšší nárůst za desetileté období a třetí nejvyšší mezi kraji v daném roce.

Podíl výdajů VaV na HDP během deseti let vzrostl z 1,60 % na 2,51 % a mezi kraji byl třetí nejvyšší. 3% podílu dosáhl kraj v roce 2018.

Během posledních deseti let se zvýšil také podíl výdajů na výzkum a vývoj na krajské hodnotě hrubého domácího produktu (HDP) z 1,60 % v roce 2012 na 2,51 % v roce 2022, nicméně maximálního podílu dosáhl kraj v roce 2018 (3,0 %). Z mezikrajského pohledu byl podíl kraje třetí nejvyšší po Jihomoravském kraji (3,4 %) a hl. m. Praze (3,0 %). Lepšího postavení, a to druhého nejvyššího, dosahoval kraj v letech 2017 a 2018, naopak v letech 2014 a 2015 byl podíl čtvrtý nejvyšší a v roce 2012 dokonce až sedmý nejvyšší mezi kraji.

Kartogram 3.2 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2022



Téměř tři čtvrtiny výdajů na VaV pocházely z podnikatelského sektoru.

Financování z podnikatelského prostředí se poslední dva roky zvyšovalo.

Více než tři čtvrtiny finančních zdrojů VaV směřovaly do podnikatelského prostředí.

Převážná část výdajů na VaV směřovala na experimentální vývoj, 59% podíl byl nejvyšší mezi kraji.

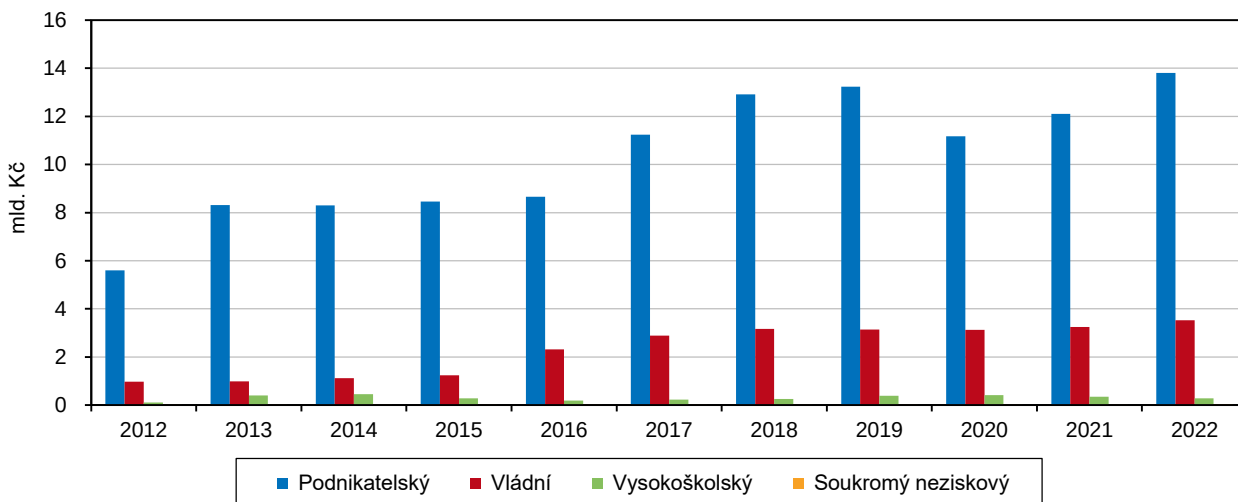
Nejvíce prostředků na výzkum a vývoj bylo ve Středočeském kraji v roce 2022 financováno z podnikatelských zdrojů. Šlo o 12,737 mld. Kč, což představovalo 72,2 % z celkové hodnoty výdajů. Výdaje směřující z podnikatelského sektoru dvakrát po sobě meziročně vzrostly, v roce 2021 o 9,4 % a v roce 2022 o 14,0 %. Silný výkyv ve financování VaV během poslední dekády let dosáhl podnikatelský sektor v roce 2020, kdy bylo financováno v kraji o 17,8 % objemu méně než v předešlém roce 2019. Z veřejných zdrojů byl výzkum a vývoj financován v roce 2022 z 19,4 %, z veřejných zdrojů ze zahraničí ze 7,8 % a z ostatních národních zdrojů (financování z vlastních příjmů vysokých škol a soukromého neziskového sektoru) jen z 0,6 %.

Velká část peněžních prostředků směřujících v roce 2022 ve Středočeském kraji do výzkumu a vývoje byla investována do podnikatelského sektoru (78,2 %), pětina do vládního sektoru (20,0 %), financování vysokoškolského sektoru bylo díky samotné absenci veřejného terciálního školství v kraji velmi nízké (1,8 %) a financování soukromého neziskového sektoru zanedbatelné (0,2 %).

Největší část výdajů vynaložených v roce 2022 ve Středočeském kraji na výzkum a vývoj podle typu výzkumu směřovala na experimentální vývoj (58,8 %), čtvrtina výdajů pak směřovala do aplikovaného výzkumu (24,7 %) a nejmenší část výdajů tvořil základní výzkum (16,5 %). Podíl experimentálního výzkumu ve Středočeském kraji byl z mezikrajského pohledu druhý nejvyšší, zatímco podíl aplikovaného výzkumu naopak druhý nejnižší a podíl základního výzkumu sedmý nejnižší. V celé České republice byl podíl výdajů v roce 2022 rozložen na všechny tři typy výzkumů vyrovnaněji (aplikovaný 43,3 %, experimentální 31,3 % a základní 25,4 %).

Graf 3.6 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



Počet zaměstnanců VaV dlouhodobě roste, za deset let o více než polovinu.

V kraji pracovala jedna desetina zaměstnaných v sektoru VaV v ČR.

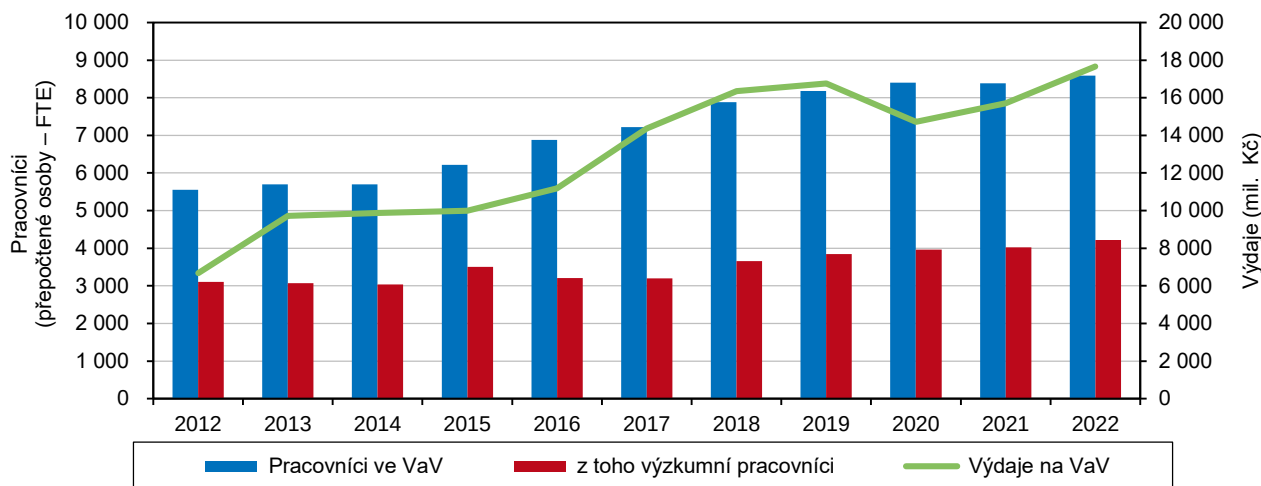
Výzkumem a vývojem se ve Středočeském kraji v roce 2022 zabývalo 8,6 tis. osob (přepočteno na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činností). Počet zaměstnaných v této oblasti z dlouhodobého pohledu rostl, v porovnání s rokem 2017 téměř o pětinu (o 18,9 %), v porovnání se stavem před deseti lety dokonce o více než polovinu (o 54,7 %). V posledním sledovaném roce 2022 se počet pracovníků navýšil o 2,4 %. Dvě třetiny (66,9 %) celorepublikového počtu zaměstnanců VaV byly v roce 2022 soustředěny pouze do tří krajů; více než třetina (36,6 %) do hl. m. Prahy, pětina (20,3 %) do kraje Jihomoravského a desetina (10,0 %) do kraje Středočeského. Z ostatních krajů dosáhl výraznějšího podílu na

Z pracovníků v oblasti VaV byla necelá čtvrtina žen, podíl v kraji byl nižší než v celé ČR a nejnižší za posledních deset let.

počtu zaměstnanců VaV České republiky už jen kraj Moravskoslezský (5,5 %). Ve zbývajících deseti krajích se jednalo o podíly nižší než 5 %. Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích ve Středočeském kraji bylo jen 23,6 % žen, v celé ČR byl podíl vyšší (28,7 %). Podíl žen pracujících ve VaV ve Středočeském kraji byl v roce 2022 mezi kraji pátý nejnižší (nejméně Kraj Vysočina s 13,3 %) a během posledních deseti let byl nejnižší (nejvyšší v roce 2015, a to 26,6 %). Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2022 tvořili 49,1 % výzkumní pracovníci (ČR – 57,4 %), 36,0 % technici (ČR – 30,5 %) a 14,9 % ostatní pracovníci (ČR – 12,1 %).

Graf 3.7 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



V oblasti IT pracovalo 32 tis. osob, o něco větší část tvořili ICT specialisté.

Činnosti v oblasti informačních technologií (IT) se ve Středočeském kraji zabývalo 32,4 tis. zaměstnanců (fyzické osoby). Z celorepublikového počtu 226,3 tis. ICT odborníků jich byly dvě třetiny (67,5 %) koncentrovány do čtyř krajů, a to do Prahy (65,3 tis.), Jihomoravského (33,0 tis.), Středočeského (32,4 tis.) a Moravskoslezského kraje (22,0 tis.). Zatímco v celé republice tvořili větší část ICT specialisté (55,3 %) oproti ICT technikům, ve Středočeském kraji bylo sice zastoupení obou skupin rovněž vyvážené, lehce zde ale převažovali naopak technici ICT (50,9 %) a zbývajících část tvořili specialisté (49,1 %). Z hlediska územního rozložení byli ICT specialisté nejvíce koncentrováni v Praze, Jihomoravském a Středočeském kraji.

Osm z deseti domácností disponovalo počítačem, mezi domácnostmi seniorů to byly jen čtyři z deseti, u domácností s dětmi to byly téměř všechny.

Informační technologie zůstávají fenoménem doby, podíl uživatelů a význam služeb na něm poskytovaných nadále roste ve všech krajích a zasahuje do ostatních oblastí služeb a vývoje společnosti. Dokazují to výsledky výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech. V roce 2022 mělo počítač 81,0 % středočeských domácností, což bylo více než republikový průměr 80,7 % a šestá nejvyšší hodnota mezi kraji. Tento podíl se v posledních letech již výrazně nemění. Nejvyšší vybavenost počítačem vykazovalo hl. m. Praha (87,5 %), nejnižší naopak Ústecký kraj (72,0 %). Velké rozdíly jsou patrné při pohledu na typ domácnosti. Středočeské domácnosti s dětmi měly k dispozici počítač téměř všechny, naopak domácnosti seniorů pouze přibližně ze dvou pětín. Ve Středočeském kraji se jednalo o 98 % vybavenost počítačem v případě domácností s dětmi, což byla třetí nejvyšší hodnota mezi kraji. V celé republice to bylo 96,2 %. Hranici 90 % převyšovala většina krajů, výjimku představovaly pouze kraje

Karlovarský a Ústecký, kde bylo počítačem vybaveno pouze 88,1 %, resp. 88,3 % domácností s dětmi. V případě domácností osob starších 65 let mělo ve Středočeském kraji počítač k dispozici pouze 39,6 % z nich, v ČR to bylo 45,6 %. Nejvíce osob starších 65 let disponovalo počítačem v Praze (62,3 %), nejméně to bylo naopak v Ústeckém kraji (35,2 %).

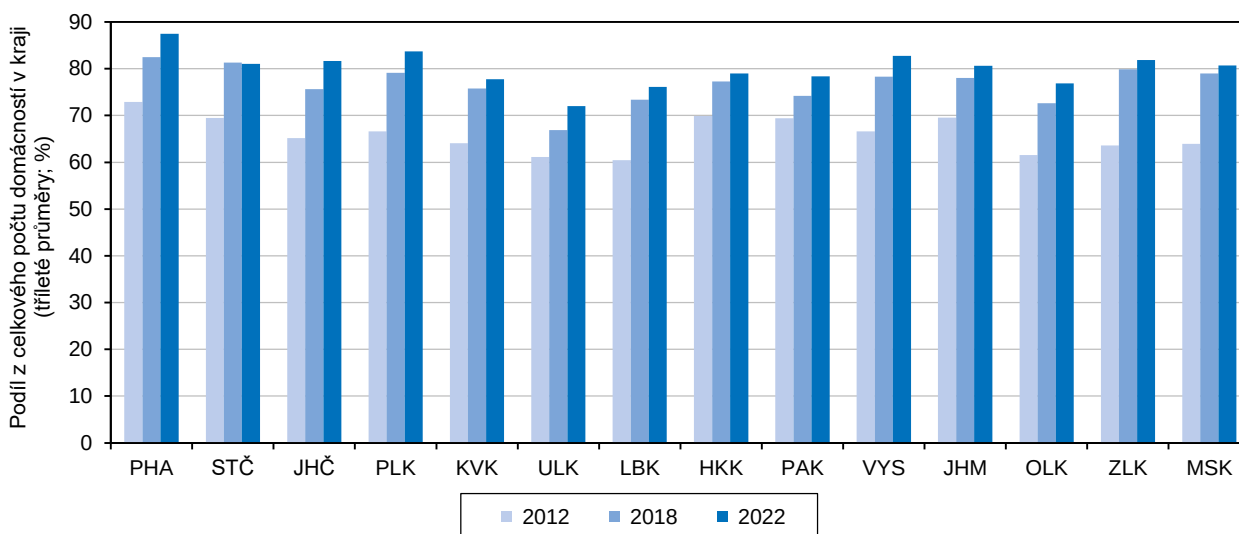
Přístup k internetu mělo 85 % domácností kraje.

Podíl internetového připojení přesahoval ve všech krajích 80% hranici.

Připojení na internetovou síť neustále roste. Zatímco v roce 2005 bylo připojeno pouze 24 % domácností Středočeského kraje, v roce 2010 to už bylo 56 % a v roce 2015 téměř 78 % středočeských domácností. V roce 2017 překračuje podíl domácností vybavených internetovým připojením 80% hranici. V roce 2022 využívalo internet 85,2 % domácností, což se pohybovalo na úrovni průměru ČR (85,3 %). Všechny kraje poprvé přesahovaly 80% hranici internetového připojení, nejméně domácnosti v Olomouckém kraji (80,5 %), nejvíce v Praze (88,8 %).

Graf 3.8 Domácnosti vybavené připojením k internetu podle krajů

Zdroj: ČSÚ



Internet využívá přes 83 % dospělých osob, mezi uživateli internetu výrazně přibývali senioři.

Internet ve Středočeském kraji používalo 83,2 % osob starších 16 let, v ČR se jednalo o 84,4 %. Uživateli internetu v posledních letech přibývá hlavně mezi senioři. V roce 2022 používalo internet ve Středočeském kraji 59,2 % osob ve věkové kategorii 55 a více let. Ve srovnání s ostatními kraji to však byla čtvrtá nejnižší hodnota. Ve věku 16 až 34 let užívaly internet téměř všechny osoby (98,9 %) z této věkové skupiny.

Internet v mobilním telefonu využívala v roce 2011 necelá desetina dospělých Středočechů, v roce 2022 to byly tři čtvrtiny.

Roste také podíl osob (z počtu obyvatel ve věku 16 a více let), které užívají internet v mobilním telefonu. V roce 2022 se tento podíl přiblížil ve Středočeském kraji třem čtvrtinám (74,9 %), což bylo ale méně než v celé republice (75,7 %). V roce 2011 činil podíl uživatelů internetu v mobilním telefonu ve Středočeském kraji pouze 9,5 %. Středočeský kraj obsadil osmé místo mezi kraji, nejvíce využívali internet na mobilním telefonu obyvatelé hl. m. Prahy (79,4 %), nejméně naopak obyvatelé kraje Libereckého (71,9 %). K největšímu vzestupu mezi lety 2011 a 2022 došlo v Moravskoslezském kraji (z 5,9 % na 78,4 %).

Internetové bankovníctví využívalo sedm z deseti a nakupování přes internet dvě třetiny dospělých uživatelů.

Internetové bankovníctví využívalo ve Středočeském kraji 71,5 % osob starších 16 let, což představovalo vyšší hodnotu, než činil republikový průměr (70,3 %). Zvyšuje se také podíl online nakupujících. Ještě v roce 2010 v e-shopech nakupovala pouze čtvrtina (26,4 %) Středočechů ve věku 16 a více let, v roce 2022

už to bylo 66,0 %. V tomto případě se však jednalo o podíl pod průměrem za ČR (70,3 %).

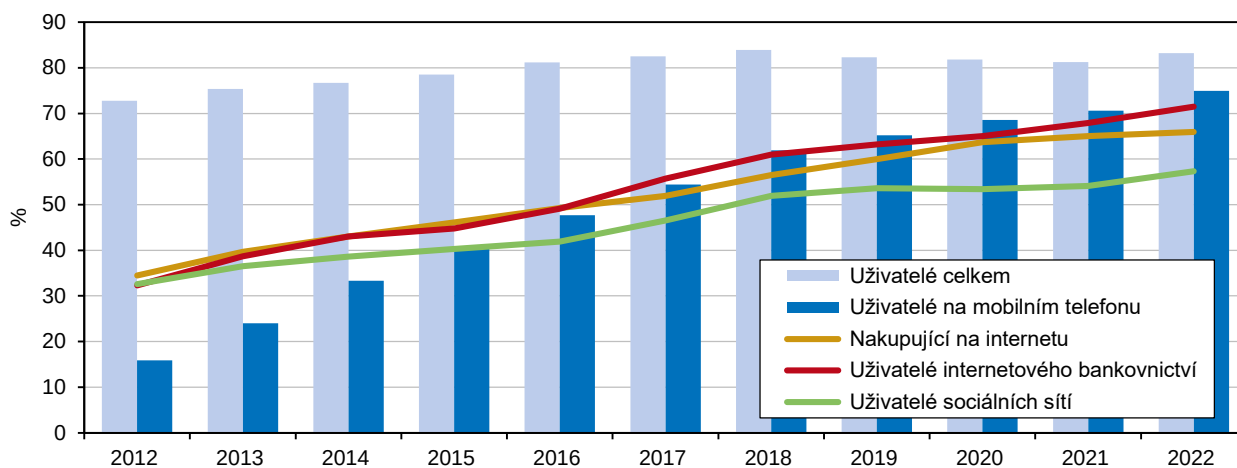
Internet častěji využívali muži, muži oproti ženám také častěji používali internet v mobilu, e-bankovníctví a online nakupování.

Využívání sociálních sítí bylo mezi uživateli genderově vyvážené.

Z hlediska pohlaví bylo v roce 2022 více uživatelů internetu mezi středočeskými muži (85,0 %) než ženami (81,5 %). Muži častěji využívali především internet v mobilním telefonu než ženy (77,2 % versus 72,8 %) a také internetové bankovníctví (73,9 % versus 69,1 %). Nakupování na internetu bylo ještě v předchozím roce 2021 doménou žen, v roce 2022 už ale muži předčili ženy i v této disciplíně, a to jak celorepublikově, tak ve většině krajů (celkem v deseti). Zatímco středočeské ženy nakupovaly na internetu z 65,4 %, mezi středočeskými muži bylo nakupujících více (66,5 %). Středočeští muži dohnali ženy také jako uživatelé sociálních sítí, v rámci obou pohlaví byl podíl uživatelů v roce 2022 prakticky stejný (57,4 u žen, 57,3 u mužů). Celorepublikově přitom využívaly sociální sítě více ženy než muži, stejně jako téměř ve všech krajích (celkem ve 12).

Graf 3.9 Uživatelé internetu ve věku 16 let a více ve Středočeském kraji¹⁾

ČSÚ – Výběrové šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci



¹⁾ podíl z počtu obyvatel kraje ve věku 16 let a více; počítáno jako tříleté klouzavé průměry

Ekonomické subjekty

Přibližně jedna osmina ekonomických subjektů v ČR měla sídlo ve Středočeském kraji.

V registru ekonomických subjektů (dále jen RES) bylo k 31. 12. 2023 evidováno 339,9 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z nichž 209,5 tis. subjektů vykazovalo aktivitu v rámci statistických zjišťování (tj. 61,6 %). Podíl ekonomických subjektů se sídlem v kraji na počtu subjektů v celé ČR byl 12,1 %, z regionálního pohledu bylo více subjektů registrováno už jen v hl. m. Praze (23,4 %), naopak nejméně jich bylo evidováno v Karlovarském kraji (2,4 %).

V kraji i v celé ČR došlo k poklesu registrovaných subjektů.

V průběhu roku 2023 ubylo v evidenci RES celkem 22,1 tis. subjektů registrovaných v kraji, což představovalo v porovnání se stavem na konci předchozího roku pokles o 6,1 %. V celé ČR došlo k poklesu počtu ekonomických subjektů o 6,6 %. Meziroční pokles souvisel především s rušením činností fyzických osob (živnostníků) v souvislosti s legislativními změnami (povinné zřizování datových schránek). U právnických osob se naopak počet meziročně mírně zvýšil; ve Středočeském kraji o 1,3 %, v ČR o 1,7 %.

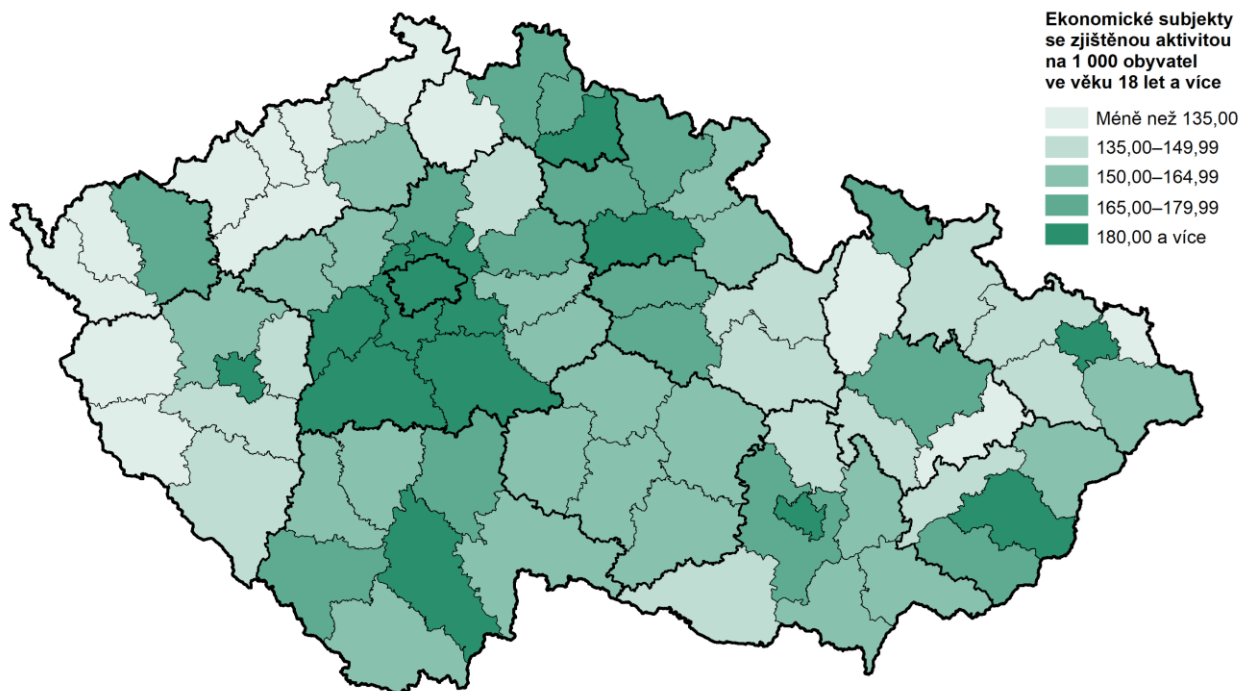
Téměř tři desetiny subjektů kraje sídlily v zázemí hlavního města, v okresech Praha-východ a Praha-západ.

Na území Středočeského kraje je v organizační statistice, stejně jako v dalších oblastech statistiky, patrná značná teritoriální rozdílnost. Subjekty volí sídlo zpravidla v návaznosti na tranzitní tepny nejčastěji v centrální oblasti kraje v blízkosti hlavního města v okresech Praha-východ a Praha-západ. Zde sídlí více než 30 % subjektů

Intenzita podnikatelské aktivity v centrální oblasti Středočeského kraje patřila k nejvyšším v celé ČR.

kraje a v přepočtu na obyvatele patří počty subjektů k nejvyšším nejen v kraji, ale i v rámci ČR. Vyšší intenzitu podnikatelské aktivity branou na dospělé obyvatelstvo (počet subjektů se zjištěnou aktivitou na tisíc obyvatel ve věku 18 let a více) než okresy Praha-západ (255) a Praha-východ (231) dosahovaly z meziokresního pohledu celé republiky už jen Brno-město (260) a Praha (357). V celostátním žebříčku byly vysoko umístěny i další středočeské okresy, sedmý Beroun (187), na 10., resp. 11. místě okresy Příbram a Benešov (po 181). Nejnižší intenzitu v kraji zaznamenal okres Mladá Boleslav (136), v meziokresním srovnání ČR tomu odpovídala 64. pozice ze 77. Nejnižší intenzity v rámci ČR dosahoval okres Sokolov (106).

Kartogram 3.3 Intenzita podnikatelské aktivity v okresech k 31. 12. 2023



Pozn.: ekonomické subjekty se sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

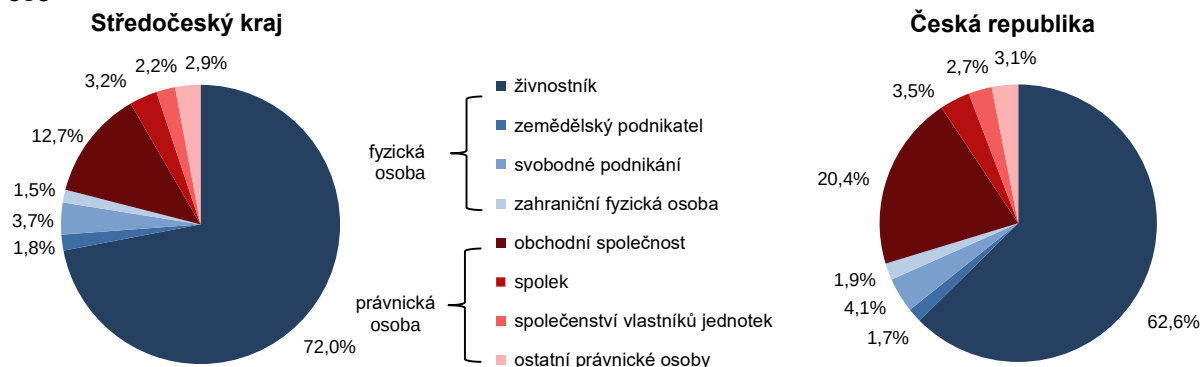
79 % subjektů podnikajících v kraji byli živnostníci, což bylo nejvíce mezi kraji.

3. a 4. nejvyššího podílu živnostníků v rámci ČR vykazovaly okresy Mělník a Nymburk

Nejčastější formou podnikání ve Středočeském kraji bylo na konci roku 2023 soukromé podnikání fyzických osob (79,0 %, což bylo o 8,7 procentních bodů více než průměr ČR). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (91,1 % fyzických osob), podíl živnostníků na celkovém počtu ekonomických subjektů (72,0 %) byl z mezikrajského pohledu nejvyšší. Z meziokresního srovnání v kraji dosahovaly nejvyššího podílu živnostníků okresy Mělník (73,9 %) a Nymburk (73,7 %), v rámci celé republiky zaznamenaly vyšší podíl pouze okresy Česká Lípa (74,2 %) a Děčín (74,1 %).

Graf 3.10 Ekonomické subjekty podle právní formy k 31. 12. 2023 (subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ



Nejnižší podíl právnických osob mezi kraji.

Nadprůměrný podíl soukromého podnikání se promítl mezi kraji naopak do nejnižšího podílu právnických osob (21,0 %), z nichž více než polovina byla vedena jako obchodní společnost (60,2 %). Nejběžnější formou obchodní společnosti byla společnost s ručením omezeným. Na základě této formy podnikalo 95,3 % všech obchodních společností, což bylo o 1,5 procentního bodu více než celorepublikový průměr.

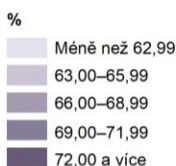
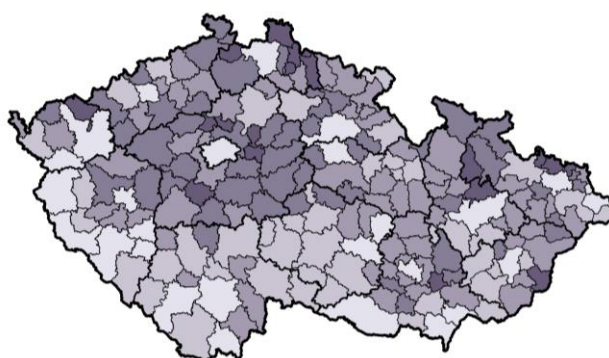
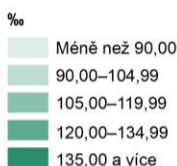
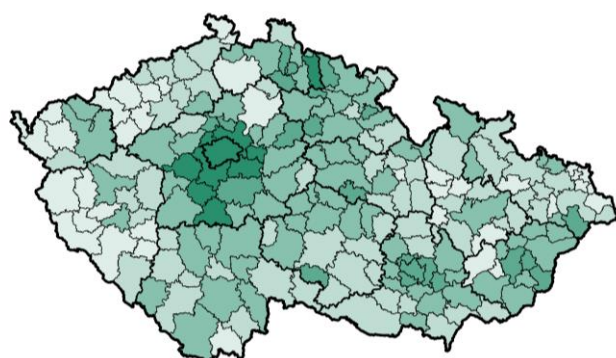
Centrální oblast kraje vykazuje vyšší podíl obchodních společností a nižší podíl živnostníků.

Ekonomické subjekty v centrální oblasti kraje se od zbytku kraje liší nejen počtem a intenzitou, ale částečně také formou podnikání. Okres Praha-západ dosahoval mezi středočeskými okresy nejnižšího podílu živnostníků na celkovém počtu subjektů (69,4 %) a zároveň nejvyššího podílu obchodních společností na celkovém počtu ekonomických subjektů (17,5 %). Podíl obchodních společností v okrese Praha-západ byl 7. nejvyšší v celorepublikovém meziokresním srovnání, vyššího podílu dosahovaly zpravidla jen okresy velkých měst (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Karlovy Vary, Liberec).

Kartogram 3.4 Živnostníci^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2023

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou



^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Téměř každý desátý velký podnik v ČR měl sídlo ve Středočeském kraji.

Velikost byla u kategorie počtu zaměstnanců uvedena přibližně u poloviny ekonomických subjektů se sídlem v kraji (51,2 %). Převážná část subjektů se zjištěným údajem byla díky povaze (fyzické osoby, zpravidla živnostníci) bez zaměstnanců (84,0 %). Mezi subjekty se zaměstnanci (27,8 tis.) pak převládaly ze 79,4 % mikropodniky do 9 zaměstnanců. Sídlo na území kraje mělo 221 podniků

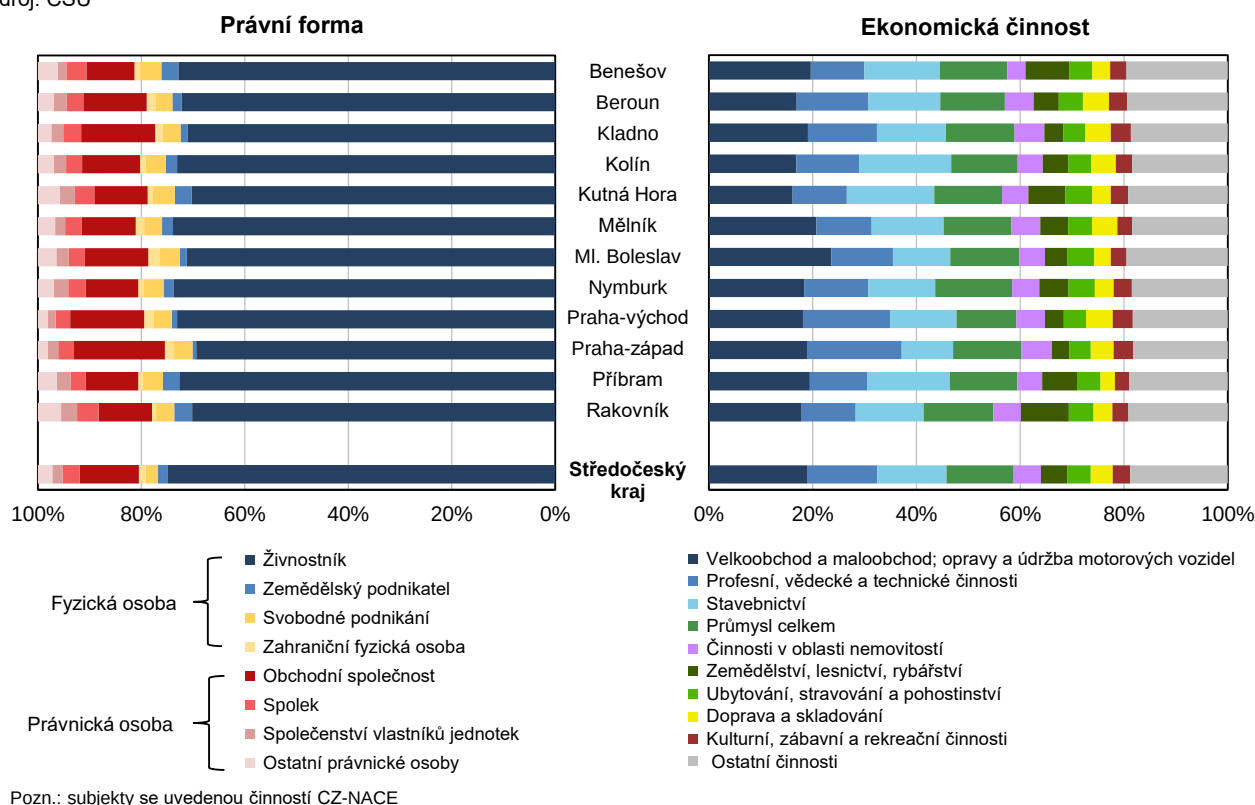
s uvedeným počtem 250 a více zaměstnanců, což představovalo 9,2% podíl kraje na celorepublikové hodnotě (2 401). Vyššího podílu dosahovaly už jen kraje s největšími městy – hlavní město Praha (31,4 %) a kraje Moravskoslezský a Jihomoravský (9,7 %, resp. 9,5 %). V rámci Středočeského kraje měly podniky s 250 a více zaměstnanci nejčastěji sídlo v okrese Praha-východ, v tomto okrese měl sídlo každý pátý podnik o této velikosti (celkem 44). Velkých podniků s počtem vyšším než 1 tisíc zaměstnanců bylo v kraji evidováno celkem 32. Největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s. s počtem zaměstnanců vyšším než 10 tisíc.

Nejčastějšími zaměřeními subjektů byly obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel.

Z hlediska uvedené převažující ekonomické činnosti působilo koncem roku 2023 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (18,2 % z počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou činností). Druhým nejčastějším zaměřením byly profesní, vědecké a technické činnosti (13,0 %), třetím stavebnictví (12,9 %) a čtvrtým průmysl (12,4 %). Územní rozdíly v podílech subjektů podle zaměření ekonomické činnosti jsou dány jak atraktivitou lokality (tj. vyšším podílem subjektů podnikajících v profesní, vědecké a technické činnosti v centrální oblasti kraje), tak tradičními zvyklostmi a přírodními podmínkami (vyšší podíl subjektů podnikajících v zemědělství a lesnictví se nacházel v okrajových okresech kraje na Rakovníku a Benešovsku).

Graf 3.11 Ekonomické subjekty podle právní formy a převažující ekonomické činnosti v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2023 (subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

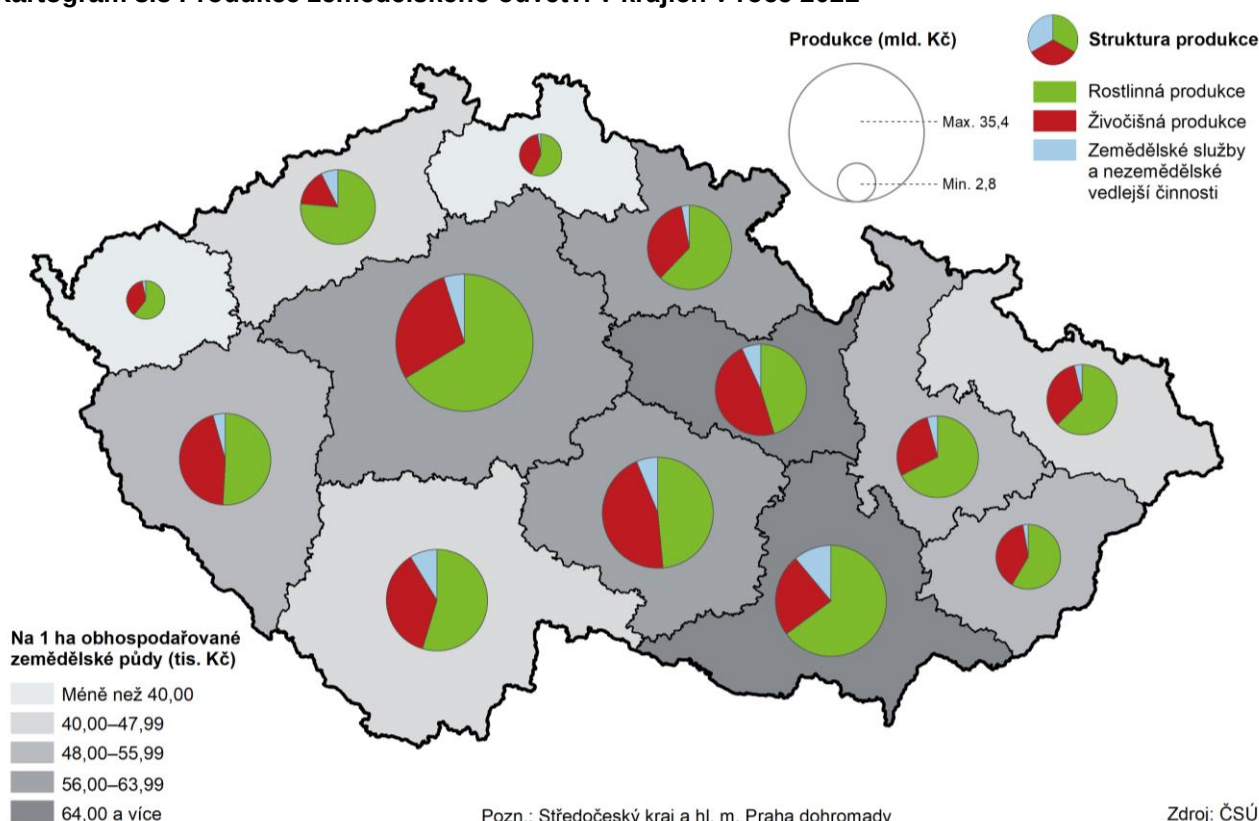


Zemědělství

Oblast středních Čech zaznamenala největší objem zemědělské produkce a čtvrtou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy.

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy byla 4. nejvyšší mezi kraji a celorepublikově nadprůměrná (rok 2022 – střední Čechy 62,5 tis. Kč/ha, ČR 54,3 tis. Kč/ha). Zemědělská produkce středních Čech dosáhla za rok 2022 hodnoty 35,4 mld. Kč, když v posledním roce zaznamenala 14,1% nárůst. Produkce meziročně rostla poslední čtyři roky, oproti roku 2018 se zvýšila o 45,6 %. V zemědělské produkci středních Čech převažovala stejně jako v celé republice rostlinná výroba nad živočišnou, podíl rostlinné produkce byl dvoutřetinový (66,4 %) byl vyšší než celorepublikový průměr (59,5 %) a z mezikrajského pohledu se jednalo o třetí nejvyšší podíl po Ústeckém (76,4 %) a Olomouckém kraji (67,6 %).

Kartogram 3.5 Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2022



Dařilo se ozimům, řepce a chmelu, u dalších plodin byl zaznamenán propad.

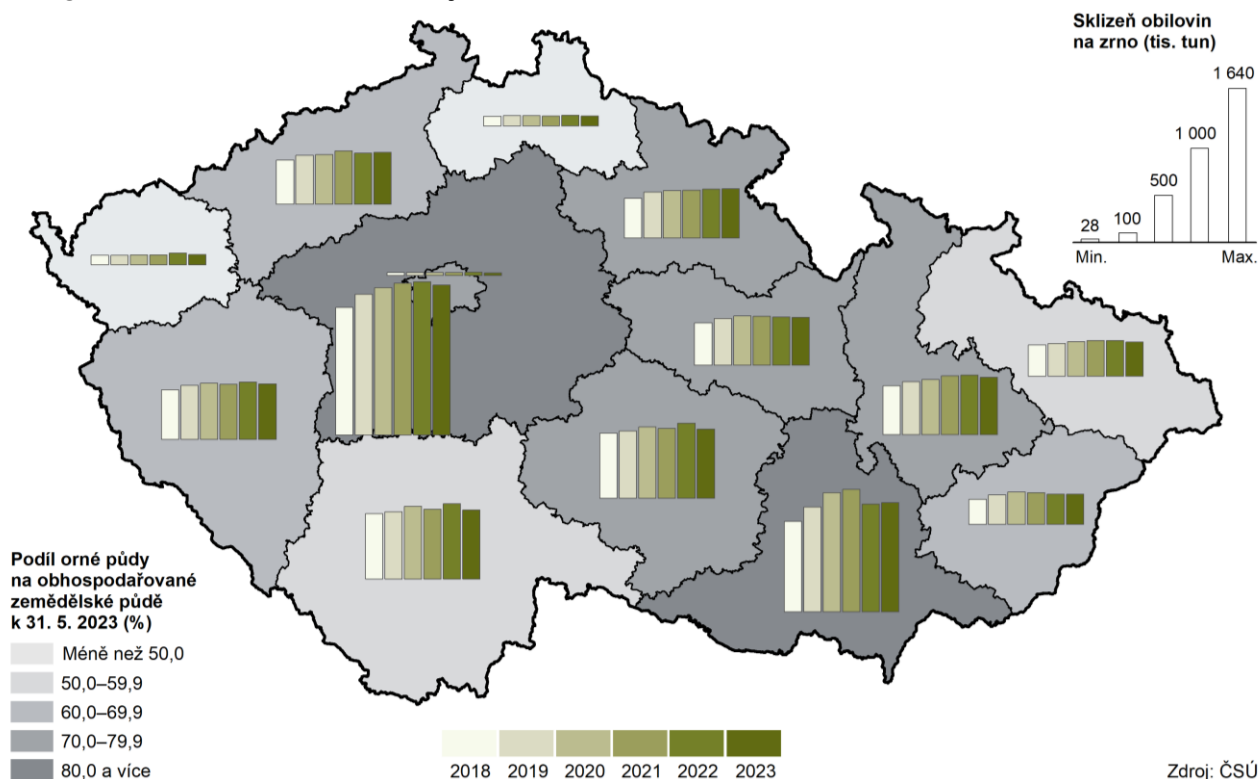
Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2023 přál z pohledu rostlinné produkce zemědělcům pěstujícím např. ozimé obiloviny, řepku, zeleninu, z ovoce malvice či chmel, pěstování jiných významných rostlinných komodit zaznamenalo pokles v produkci.

U obilovin nastal meziroční pokles osevní plochy a sklizně, hektarový výnos se zvýšil.

Nejvýznamnější skupinou plodin pěstovaných na území Středočeského kraje jsou dlouhodobě obiloviny na zrno. Během roku 2023 bylo na ploše 254,7 tis. hektarů sklizeno celkem 1,605 mil. tun obilovin a průměrný výnos činil 6,30 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení osevní plochy o 15,9 tis. ha (tj. o 5,9 %) a poklesu sklizně o 35,4 tis. t (tj. o 2,2 %). Díky vyšší ztrátě osevní plochy se zvýšil hektarový výnos obilovin z 6,06 t/ha v roce 2022 na 6,30 t/ha v roce 2023.

Méně obilovin než v roce 2022 se sklídilo v roce 2023 také v celé republice, meziroční pokles představoval 2,7 %. Meziroční pokles nastal u většiny krajů, pouze čtyři kraje zaznamenaly nárůst v rozmezí 0,6 až 1,6 % (kraje Královéhradecký, Zlínský, Ústecký a Jihomoravský).

Kartogram 3.6 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2018 až 2023



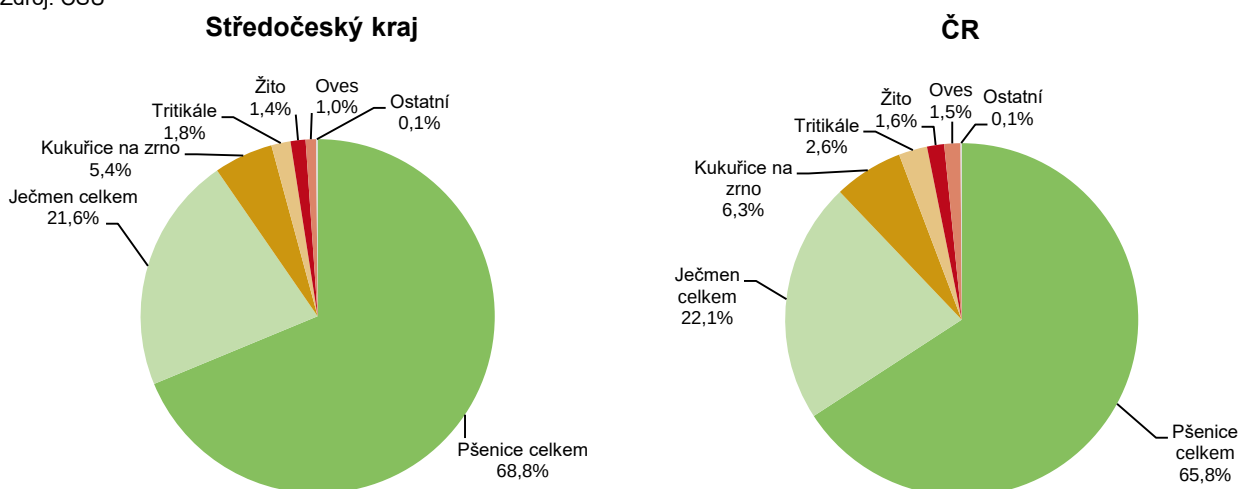
2% poklesu sklizně obilovin v roce 2023 předcházely čtyři meziroční nárůsty.

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR.

Sklizeň obilovin ve Středočeském kraji klesla v roce 2023 (o 2,2 %) po čtyřech předchozích meziročních růstech, tedy po roce 2018, kdy došlo k poslednímu poklesu o 12,0 %. V letech 2019 až 2022 produkce obilovin meziročně rostla, nicméně růst se postupně snižoval (2019 o 10,3 %, 2020 o 4,8 %, 2021 o 2,9 % a 2022 o 0,9 %). Středočeský kraj je dlouhodobě největším producentem obilovin mezi kraji, na celorepublikové sklizni se v roce 2023 podílel jednou pětinou.

Graf 3.12 Sklizeň obilovin podle druhů ve Středočeském kraji a ČR v roce 2023

Zdroj: ČSÚ



Meziroční pokles produkce mezi obilovinami proběhl u jarních typů, sklizeň ozimé odrůdy vzrostla.

Na meziročním poklesu produkce obilovin na zrna se v roce 2023 z pohledu jednotlivých komodit podílely hlavně jarní druhy (pokles u pšenice jarní o 38,0 % a u ječmene jarního o 10,2 %), oves (o 32,9 % méně) a kukuřice (o 19,7 % méně). Naopak ozimé druhy obilovin zaznamenaly v roce 2023 nárůst sklizeného objemu, přičemž u pšenice, ječmene a tritikále se jednalo o dva meziroční nárůsty po sobě (pšenice ozimá – 2022 o 4,1 % a 2023 o 1,6 %; ječmen ozimý – 2022 o 13,2 % a 2023 o 9,5 %; tritikale – 2022 o 6,8 % a 2023 o 4,6 %), u žita byl v roce 2023 zaznamenán nárůst o 12,0 %, dosažený po dvou předchozích meziročních poklesech (2021 o 24,0 % a 2022 o 7,7 %).

Sklizeň řepky dvakrát po sobě meziročně vzrostla, v posledním roce o 13 %.

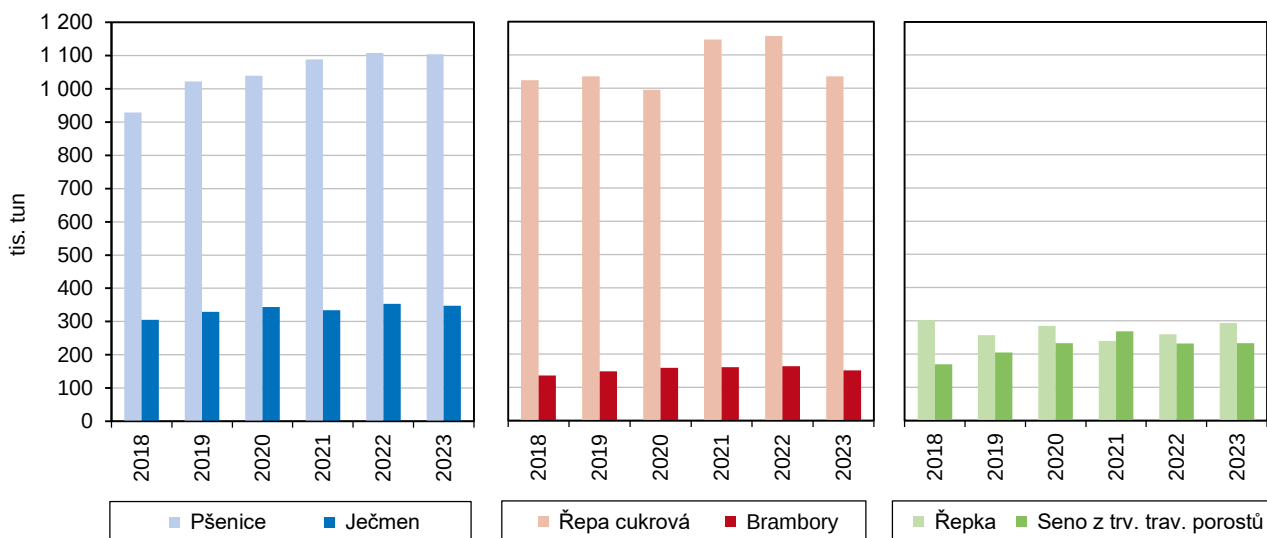
V pěstování olejnatých plodin dominovala v kraji téměř z 92 % řepka, u které došlo v posledních dvou letech k růstu produkce; v roce 2022 bylo sklizeno o 8,1 % a v roce 2023 dokonce o 13,0 % více řepky než v předchozím roce. Vyšší sklizený objem řepky zaznamenali středočeští zemědělci naposledy v roce 2018. Produkce řepky v roce 2023 vzrostla v celé republice (o 12,3 %) a ve všech krajích (kromě hlavního města s minimálním sklizeným objemem). Středočeský kraj je dlouhodobě největším regionálním producentem v pěstování řepky, na celorepublikové produkci se podílel 22,4 %. U ostatních olejnin došlo v roce 2023 ve srovnání s předchozím rokem zpravidla k poklesu produkce, sklizeno bylo méně slunečnice na semeno (o 2,6 %), sóji (o 1,2 %) i máku (o 19,5 %). U pěstování máku v kraji došlo již k druhému meziročnímu poklesu v řadě, sklizeň máku tak v porovnání s rokem 2021 klesla téměř o 45 %.

Podíl kraje na celorepublikové sklizni řepky byl 22%.

Ostatní olejliny zaznamenaly pokles produkce.

Graf 3.13 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



Produkce u okopanin meziročně klesla, u cukrové řepy o desetinu, u brambor o čtrnáctinu.

Pokles úrody byl ve Středočeském kraji v roce 2023 zaznamenán také u okopanin (o 10,3 % sklizeného objemu méně). Mezi okopaninami mělo dominantní postavení pěstování řepy cukrové (87,1 % všech okopanin), u které došlo k meziročnímu poklesu sklizeného objemu o 10,5 %. Středočeský kraj je v pěstování cukrovky dlouhodobě největším tuzemským producentem, na celorepublikové sklizni se podílel z 27,0 %. Meziroční pokles úrody mezi okopaninami vykazovaly také brambory (o 7,2 %). Na republikové produkci brambor se kraj podílel z 26,4 %, vyšší sklizeň v rámci ČR dlouhodobě vykazuje pouze Kraj Vysočina (34,8 %); na více než 60 % produkce brambor v ČR se tak podílejí jen dva kraje, a to Vysočina a Středočeský kraj.

Po třech letech růstu došlo u luskovin v roce 2023 k poklesu produkce.

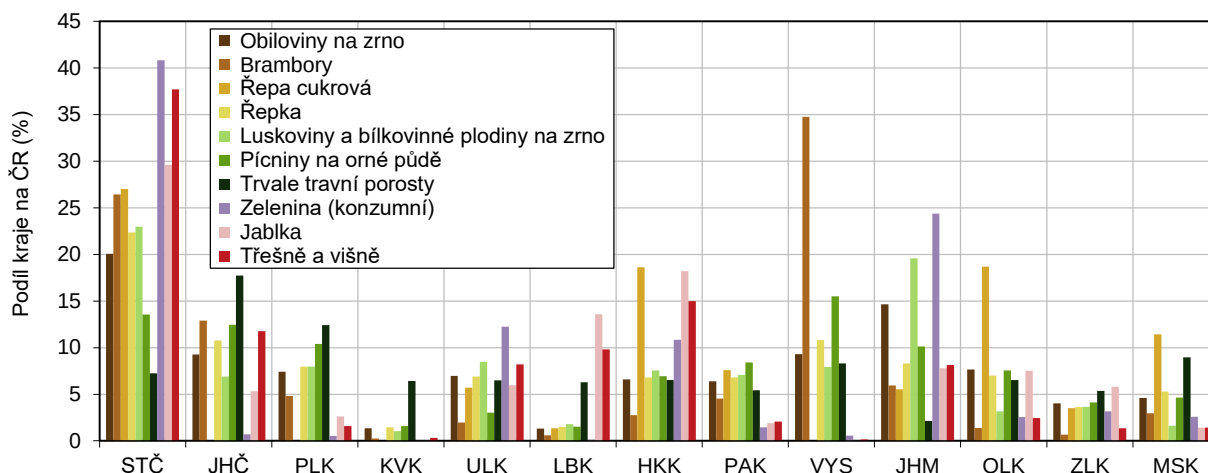
V pěstování luskovin a bílkovinných plodin na zrna došlo v kraji po meziročních růstech v letech 2020 až 2022 v roce 2023 k poklesu sklizně o 7,8 %. I tak byla úroda roku 2023 druhou nejvyšší za posledních třicet let a Středočeský kraj byl zároveň desátým rokem v řadě největším producentem luskovin v ČR; podíl na republikové hodnotě byl 23,0 %. Dominantní luskovinou a bílkovinnou plodinou pěstovanou na zrna byl v kraji hrách polní (95,5 % ze sklizně luskovin).

Rok 2023 byl velmi příznivý pro pěstování chmele, nikoli pro vinnou révu.

Ve Středočeském kraji se pěstují i plodiny, které se pro klimatické a geografické podmínky nepěstují ve všech regionech. Chmel byl produkován v rámci republiky pouze ve čtyřech krajích. Sklizeň ve středních Čechách s podílem 28,3 % na celorepublikové produkci chmele byla druhá nejvyšší po Ústeckém kraji (59,4 %). V pěstování chmele byl rok 2023 výrazně silnější než předchozí rok; v celé republice bylo sklizeno o 57,2 % tun více, nárůst Středočeského kraje činil dokonce 61,3 %. V pěstování chmele se po roce 2018 střídají lepší a horší roky, kdy vyšší úrodu chmelaři zaznamenávají v lichých letech. Naopak v pěstování vinné révy byl rok 2023 slabší; oproti zvyšování produkce v letech 2020 až 2022 došlo v kraji v roce 2023 k poklesu sklizně vinné révy o 22,0 % a sklizený objem byl nejnižší za posledních devět let. Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,5 %), dominantním regionem v pěstování révy byl Jihomoravský kraj (94,4 %), kde došlo k meziročnímu propadu produkce o 15,4 %. Přibližně stejné množství vinné révy jako Středočeský kraj vyprodukoval také Ústecký kraj (1,5 %), nepatrně vyšší úrodu zaznamenal Zlínský kraj (2,5 %).

Graf 3.14 Sklizeň plodin a skupin plodin v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ



Jablek bylo sklizeno o 5 % méně než v předchozím roce.

Sklizeň hrušek se zvýšila třetím rokem po sobě na historické maximum.

Středočeský kraj je největší producent ovoce, na republikové sklizni jablek se podílí z 30 %, u hrušek téměř polovinou.

V pěstování ovoce převládala v kraji produkce jablek. Z 2,4 mil. jabloní bylo v roce 2023 sklizeno téměř 30 tis. tun jablek, což představovalo meziroční pokles počtu jabloní o 1,5 % a pokles sklizeného objemu o 5,4 %. Na celorepublikové produkci jablek se kraj podílel nejvíce, a to z 29,6 %; dalším regionálním producentem v pořadí byl Královéhradecký kraj (18,2 %). Z počtu hrušní (367 tis. kusů) bylo v kraji v roce 2023 sklizeno 4,7 tis. tun hrušek, což sice představovalo meziroční pokles stavu hrušní (o 3,4 %), vyprodukováno bylo však o 27,8 % tun hrušek více než v předchozím roce. Produkce hrušek v kraji vzrostla třetím rokem po sobě, v roce 2023 bylo sklizeno téměř dvojnásobné množství než v roce 2020 a zároveň se jednalo o nejvyšší úrodu za posledních dvacet let. Podíl Středočeského kraje na celorepublikové sklizni hrušek se v roce 2023 blížil téměř polovině (48,8 %). I u višní a třešní se Středočeský kraj podílel na celorepublikové produkci výraznou měrou.

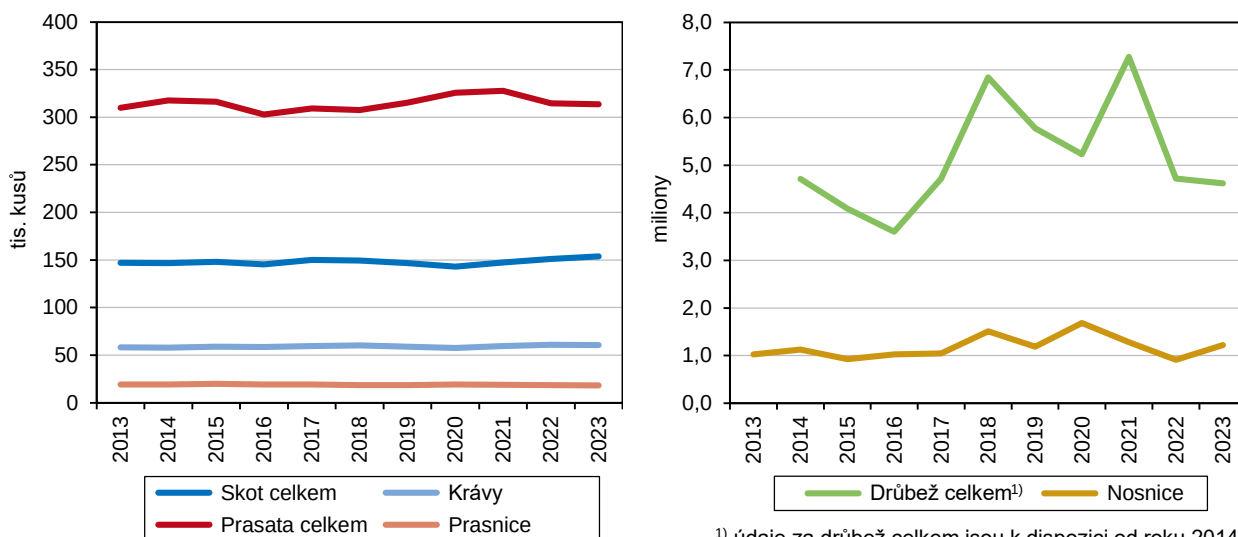
(u višňí ze 42,7 %, u třešňí z 26,6 %). Objemy sklizených višňí a třešňí v kraji ovšem meziročně poklesly, a to o 29,8 %, resp. o 10,5 %.

Stavy hospodářských zvířat se zjišťují za celé střední Čechy a nově ke konci daného roku.

Zdrojem dat v chovu hospodářských zvířat se od roku 2022 stala statistická zjišťování v chovu skotu, prasat a drůbeže se stavy k 31. 12. daného roku a pro stavy ovcí a koz integrovaný zemědělský registr s omezením na aktivní podniky s prvním údajem k 31. 12. 2023. daného roku. K výsledkům za Středočeský kraj byly započítány i chovy na území hl. m. Prahy (oblast středních Čech).

Graf 3.15 Hospodářská zvířata ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy) k 31. 12.

Zdroj: ČSÚ

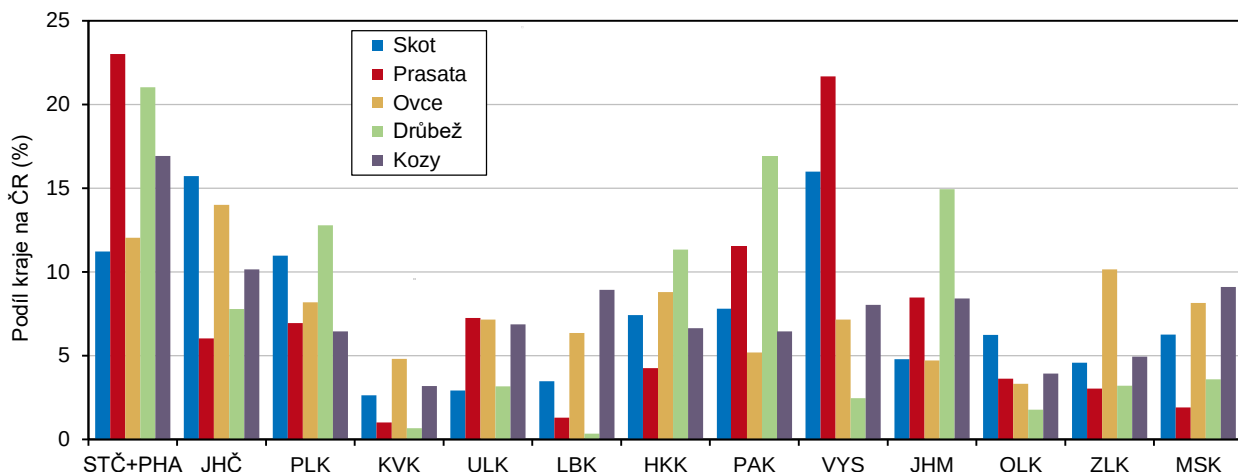


U chovu skotu došlo v posledních třech letech k růstu stavu, který byl v roce 2023 nejvyšší za posledních 10 let.

Chov skotu ve středních Čechách zaznamenával v posledním desetiletí nejprve do roku 2017 pravidelné střídání meziročních růstů a poklesů, v letech 2018 až 2020 následovaly tři poklesy a v letech 2021 až 2023 došlo u stavu skotu ke třem navýšením, v posledním roce to bylo o 1,7 %. Ve srovnání se stavem na konci roku 2013 se v oblasti středních Čech chovalo na konci roku 2023 o 6,7 tis., resp. o 4,5 % kusů skotu více. Chov 153,6 tis. kusů skotu v regionu středních Čech odpovídal 1,2 % z celého stavu v ČR a mezi kraji třetímu nejvyššímu chovu, a to po Jihočeském kraji (15,7 %) a Kraji Vysočina (16,0 %).

Graf 3.16 Hospodářská zvířata v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ



Produkce mléka dlouhodobě roste, bylo vyrobeno o více než šestinu objemu více než před 10 lety.

Výroba mléka zaznamenala v regionu středních Čech v poslední dekádě let meziroční navyšování, výjimkou byl rok 2019 s 3,2% poklesem mléčné produkce. V posledním roce 2023 bylo vyrobeno rekordních 423,9 tis. litrů mléka, což představovalo 4,4% nárůst oproti předchozímu roku a 17,5% nárůst oproti roku 2013.

Stavy prasat v posledních dvou letech klesly, za posledních 10 let se mírně navýšily.

I stavy chovů prasat se v porovnání se stavem před deseti lety (2013 a 2023) navýšily, nárůst byl však jen o 3,5 tis., resp. 1,1 % více. Vývoj v posledních letech zvláště ve druhém období byl odlišný od vývoje chovu skotu; po třech meziročních nárůstech v letech 2019 až 2021 přišel dvojnásobný pokles o 4,0 % v roce 2022 a o 0,3 % v roce 2023. Chov 313,6 tis. kusů prasat v regionu středních Čech odpovídal 23,0 % z celého stavu v ČR, což byl mezi kraji nejvyšší stav před druhým Krajem Vysočinou (21,7 %).

Stav drůbeže po historicky nejvyšším stavu v roce 2021 v dalších dvou letech poklesl celkem o více než třetinu.

V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech během poslední dekády let kolísavé stavy s minimem dosaženým v roce 2016 (3,6 mil. kusů) a dvojnásobným maximálním stavem v roce 2021 (7,2 mil. kusů). Po roce 2021 došlo ke dvěma meziročním poklesům, v roce 2022 o 35,1 % a v roce 2023 o 2,2 %. Ve srovnání se stavem na konci roku 2014 se v oblasti středních Čech chovalo na konci roku 2023 o 92,8 tis., resp. 2,0 % kusů drůbeže méně, v porovnání s historicky nejvyšším stavem v roce 2021 klesl chov o 2,7 mil., resp. o 36,5 %. Chov 4,6 mil. kusů drůbeže v roce 2023 v regionu středních Čech odpovídal 21,0 % z celého stavu v ČR, což byl mezi kraji nejvyšší stav před druhým Pardubickým krajem (16,9 %).

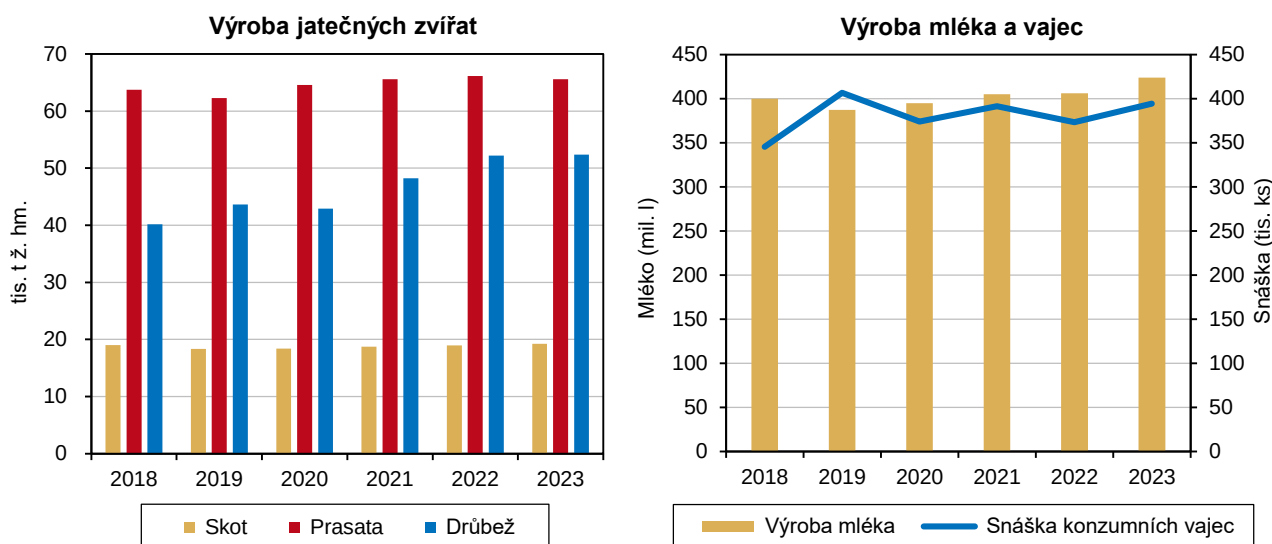
Oproti poklesu stavu drůbeže se v posledním roce zvýšil počet nosnic a produkce vajec.

I přes výrazný pokles stavu drůbeže v posledních dvou letech 2022 a 2023 se počet nosnic v tomto období snížil jen o 5,9 %, a to díky 34,7 % nárůstu v roce 2023. Nárůst v posledním roce 2023 proběhl i u produkce vajec, a to o 5,6 %. Díky relativně nižšímu nárůstu vyprodukovaných vajec se meziročně snížila průměrná snáška vajec na jednu nosnici z 322,1 za rok 2022 na 320,7 za rok 2023, i přesto se jednalo o druhou nejvyšší průměrnou snášku za posledních deset let.

Graf 3.17 Výroba jatečných zvířat, mléka a vajec ve středních Čechách

(Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ



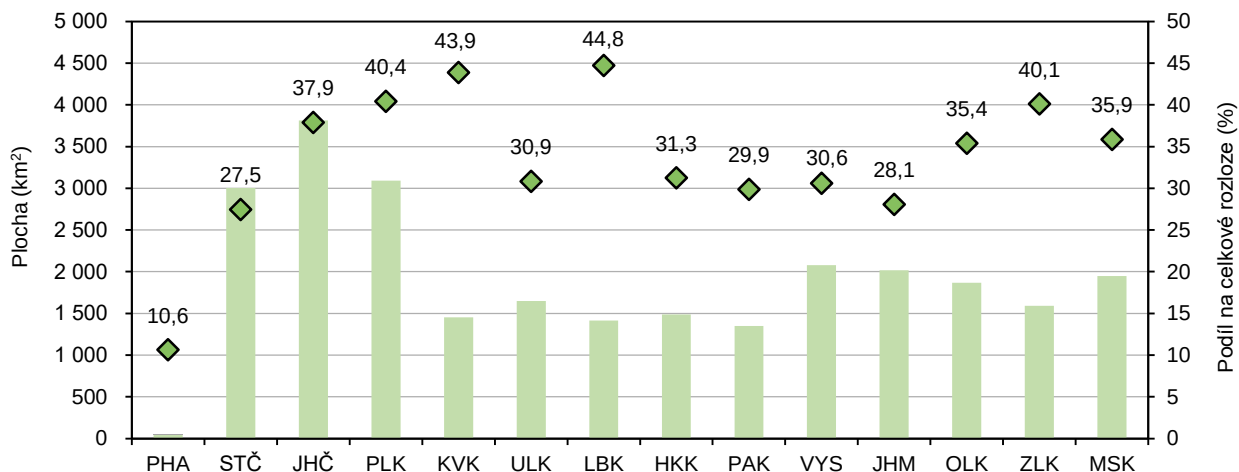
Lesnictví

Během 10 let došlo v kraji k poklesu lesní plochy o 2 %.

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala ke konci roku 2023 z celkové plochy Středočeského kraje 27,5 %, nejvíce zalesněným okrese kraje byl okres Příbram (40,7 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí v rámci kraje i republiky byl okres Kolín (12,7 %). V porovnání se stavem před deseti lety došlo v kraji k poklesu lesní plochy o 2 %.

Graf 3.18 Lesní pozemky v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

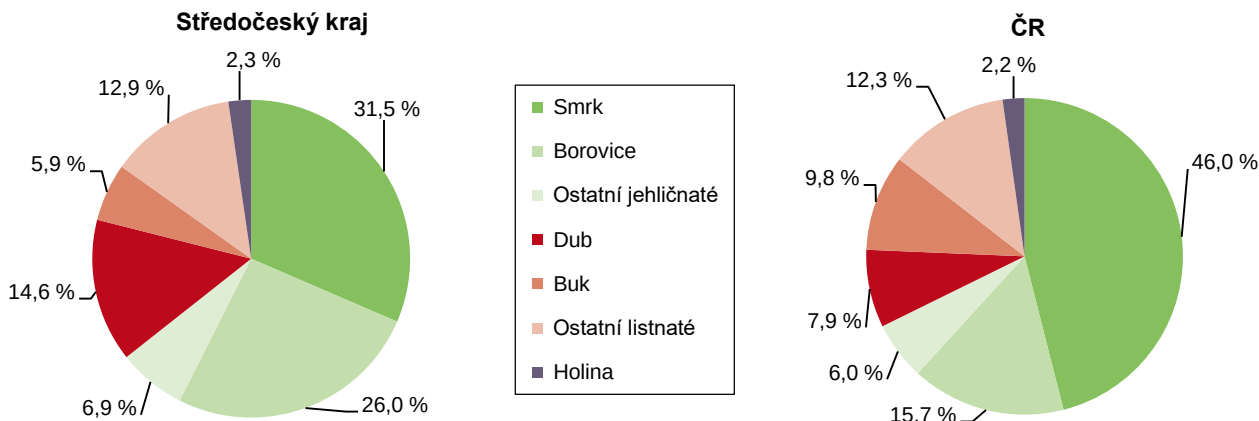


V druhové skladbě lesů převládají v kraji jehličnany.

Podle údajů Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů byly v roce 2023 necelé tři čtvrtiny (74 %) porostní plochy středočeských lesů využity k hospodaření, 23 % ke zvláštnímu určení a 3 % k ochraně. V druhové skladbě dřevin v kraji byl nejvíce zastoupen smrk (31,5 %), následovaly borovice (26,0 %) a dub (14,6 %), ostatní druhy nedosahovaly podílu většího než 6 %. Borovice i dub byly v kraji zastoupeny mezi porosty více než v ČR, u smrku tomu bylo opačně. Ačkoliv jehličnaté dřeviny (65,9 %) v kraji převládaly nad listnatými, v posledních letech dochází ke snižování jehličnatého a naopak k nárůstu listnatého porostu; ve srovnání s rokem 2013 se plocha jehličnanů snížila o 9,0 % a podíl klesl o 4,2 procentní body, plocha listnatého porostu se zvýšila o 10,6 %. Z listnatých stromů převládal dub (43,7 % z listnatých) před bukem (17,7 %), břízou (8,3 %) a habrem (7,9 %). Na porostní ploše dřevin za celou ČR měl kraj u dubu, habru a akátu zastoupení z více než jedné pětiny.

Graf 3.19 Druhová skladba dřevin lesních porostů k 31. 12. 2023

Zdroj: ÚHÚL

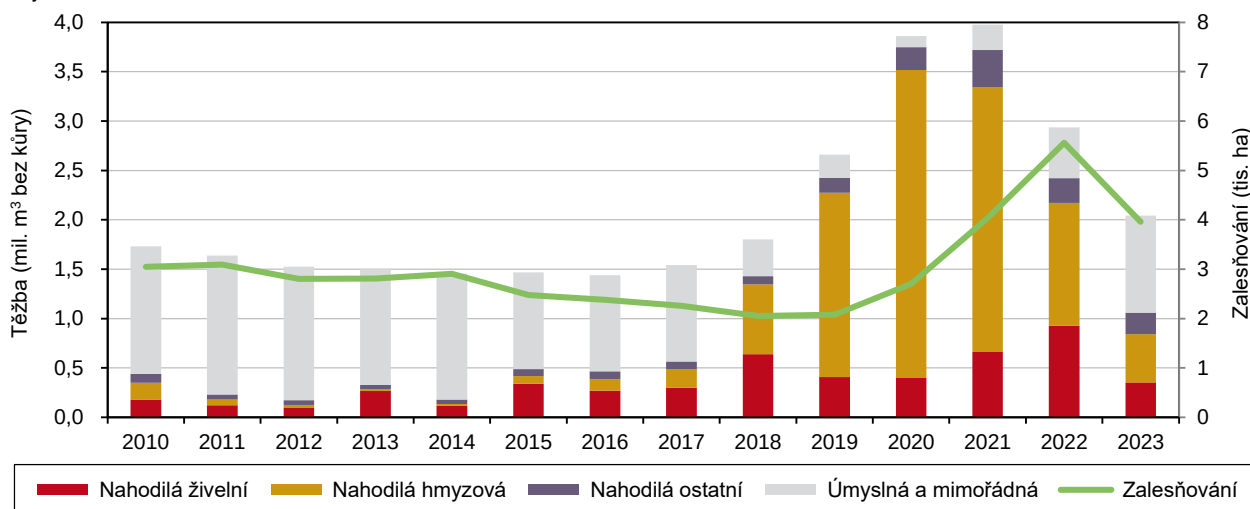


Těžba dřeva po období velkého nárůstu druhým rokem po sobě klesla.

Smrk je zároveň nejčastěji těženou dřevinou v celém regionu středních Čech (Středočeský kraj včetně území hlavního města), tedy za území, za které jsou údaje z lesnictví k dispozici. V roce 2023 zde představoval smrk 66,4 % vytěžených dřevin. Těžba dřeva v kraji zaznamenala po nárůstech v období let 2017 až 2021 druhým rokem po sobě meziroční pokles; v roce 2022 o 26,2 % a v roce 2023 dokonce o 30,4 %. V roce 2023 byla vytěžena přibližně polovina toho, co v roce 2021, kdy bylo v těžbě dosaženo historického maxima (4 mil. m³ b. k.). Vysoké nárůsty těžby dřeva především v letech 2019 a 2020, kdy došlo k meziročním nárůstům téměř o polovinu, byly zásadně ovlivněny vnějšími vlivy, konkrétně škodami způsobenými hmyzem (kůrovcem). Nahodilá těžba způsobená hmyzem dosahovala v těchto letech 70%, resp. 81% podíl. V dalších letech už podíl těžby napadené hmyzem postupně klesal; v roce 2021 na 67 %, v roce 2022 na 42 % a v posledním sledovaném roce 2023 na 24 %. Podíl celé nahodilé těžby (živelní, hmyzové a ostatní) na celkové těžbě činil 52 %, což bylo méně než v celé ČR (60 %).

Graf 3.20 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby a zalesňování ve středních Čechách
(Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ

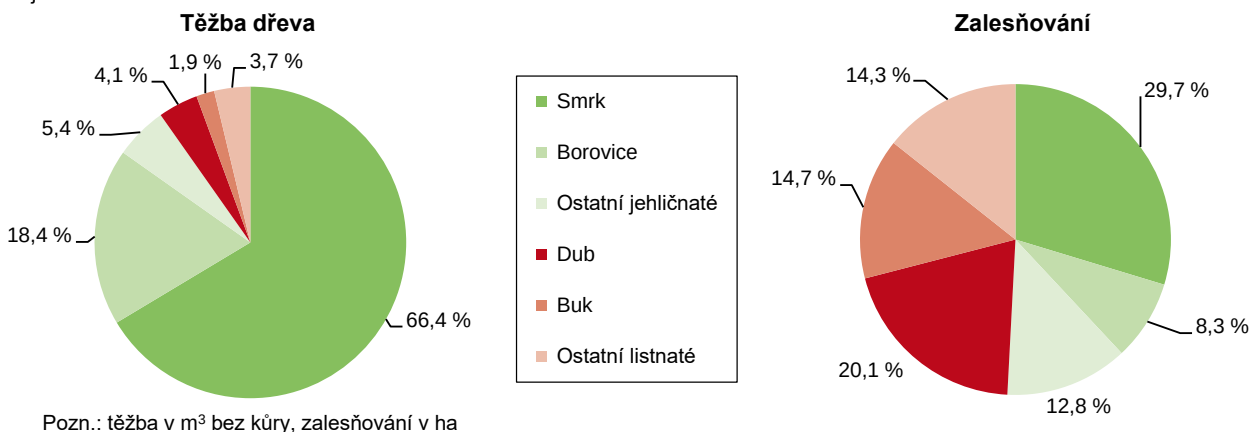


Při zalesňování, které meziročně pokleslo, se poměr jehličnanů a listnáčů srovnal.

Zalesňování v regionu středních Čech zaznamenalo po meziročních nárůstech v letech 2019 až 2022 pokles v roce 2023 o 28,7 %. Podíl jehličnanů při zalesňování (50,8 %) byl nižší než při těžbě a struktura dřevin při zalesňování byla druhově mnohem vyrovnanější.

Graf 3.21 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve středních Čechách v roce 2023

Zdroj: ČSÚ



Průmysl

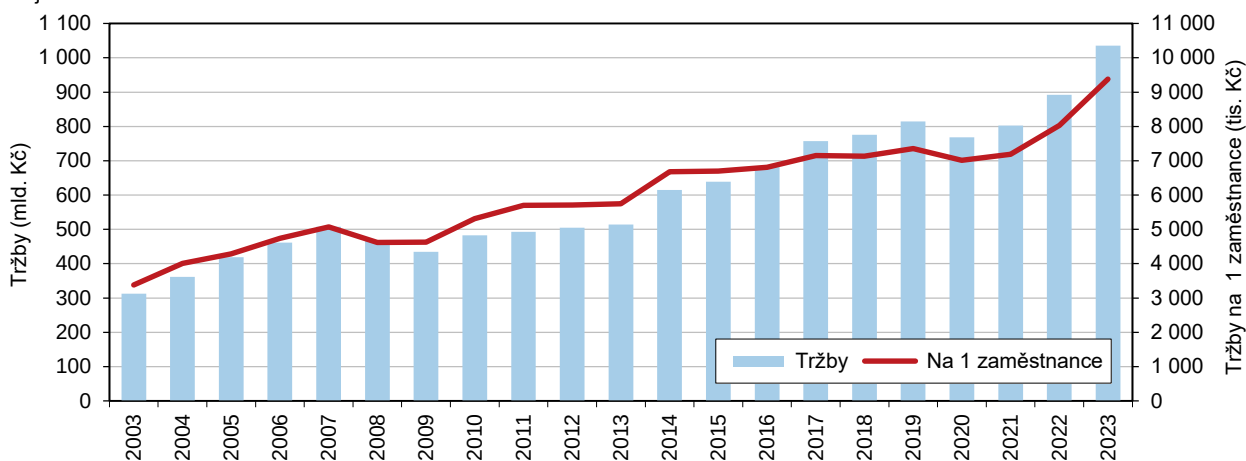
Průmyslová výroba v posledních dvaceti letech rostla, výjimkou bylo období ekonomické recese (roky 2008 a 2009) a období pandemie koronaviru (2020).

V posledních třech letech tržby v průmyslu rostly, v roce 2023 o 16,1 %, což byl mezi kraji druhý nejvyšší meziroční nárůst.

Statistiky průmyslových podniků jsou zpracovány za subjekty s počtem 100 a více zaměstnanců a sídlem v kraji. Tržby průmyslové výroby kraje vyjádřené v běžných cenách za posledních dvacet let rostly, došlo však ke dvěma globálním milníkům, které ovlivnily jak celorepublikovou tak krajskou ekonomiku, samozřejmě průmysl nevyjímaje. Prvním obdobím, kdy byly v kraji zaznamenány meziroční poklesy tržeb průmyslové povahy, byly roky 2008 a 2009 (pokles o 7,7 %, resp. 7,3 %) projevem ekonomické recese, a druhým rok 2020 (pokles o 5,7 %) dopadem pandemie koronaviru. V posledních třech letech 2021 až 2023 se do průmyslu opět vrátilo progresivní období a tržby meziročně rostly a zároveň se navyšovaly; v roce 2021 o 4,5 %, v roce 2022 o 11,1 % a v roce 2023 o 16,1 %. Ne všechny kraje zaznamenaly v posledním sledovaném roce 2023 nárůst, v Pardubickém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji tržby průmyslové povahy meziročně poklesly (o 7,4 %, 6,2 % a 1,1 %). Naopak velkou dynamiku v roce 2023 zaznamenal průmysl v hlavním městě (nárůst o 43,4 %), nárůst ve Středočeském kraji (16,1 %) byl mezi kraji druhý nejvyšší a o 9 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr (7,1 %).

Graf 3.22 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Zaměstnanost v průmyslu druhým rokem mírně klesla.

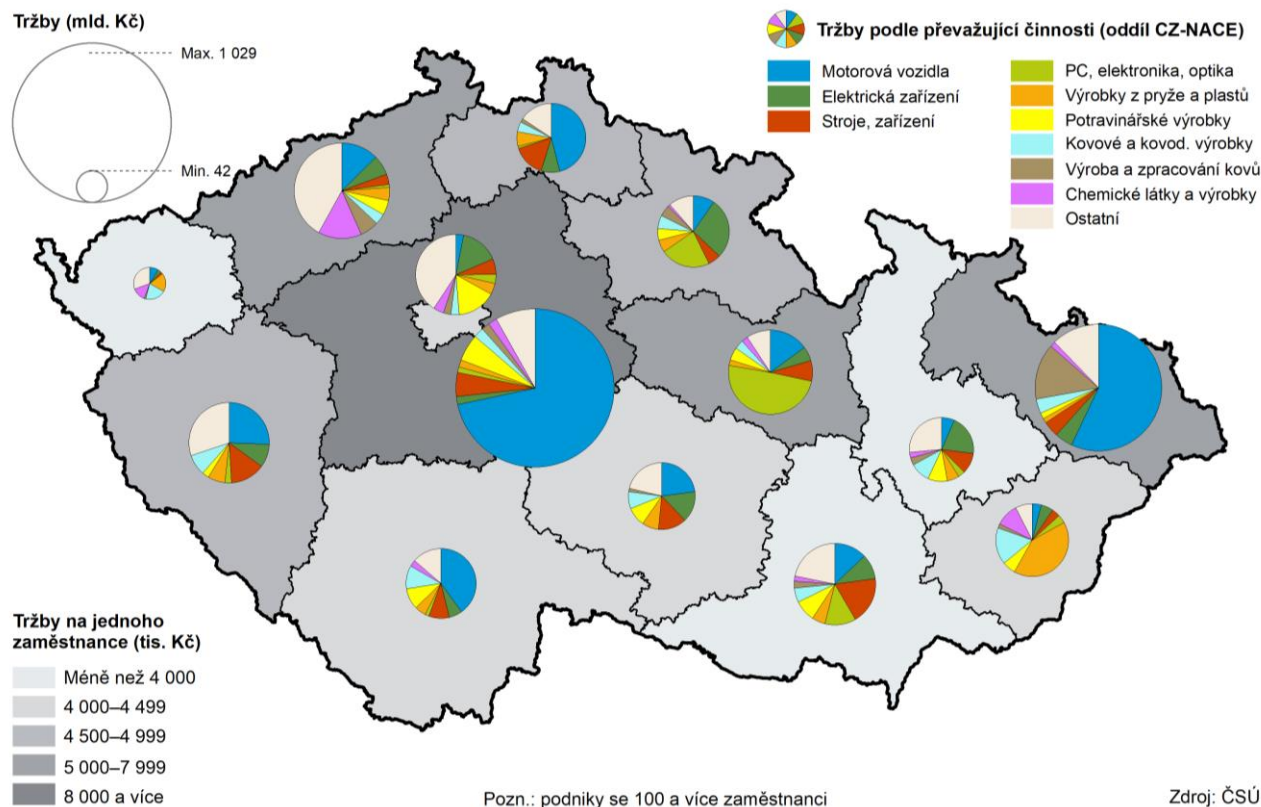
Zaměstnanost v průmyslu Středočeského kraje měla v posledním dvacetiletí částečně podobný průběh, jaký byl patrný u tržeb průmyslové povahy. Na nepříznivé makroekonomické vlivy způsobené ekonomickou recesí či dopady pandemie koronaviru reagovala poklesy (2009, 2010, 2011 a 2020) a v klidném mezidobí naopak růsty v počtu zaměstnaných. Průběh v posledních třech letech byl v kraji jiný. Zatímco v roce 2021 vzrostl počet zaměstnanců meziročně o 1,9 % a kraj patřil mezi čtyři kraje s meziročním nárůstem, v dalších dvou letech došlo ke stagnaci a mírným poklesům; v roce 2022 o 0,5 % a v roce 2023 o 0,7 %.

Produktivita práce v průmyslu byla devátým rokem po sobě nejvyšší mezi kraji.

Výkonnost průmyslových podniků vyjádřená produktivitou práce (tržby na zaměstnané) byla ve Středočeském kraji v roce 2023 z mezikrajského pohledu nejvyšší (kraj – 9,4 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance, ČR – 5,9 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance). Nejvyšší produktivitu práce mezi kraji drží středočeský průmysl již devátým rokem po sobě. V období posledních dvaceti let nedosahoval Středočeský kraj tohoto prvenství celkem šestkrát, v letech 2008 a 2010 až 2014 byl pokaždé v pořadí druhý za Ústeckým krajem. Produktivita průmyslové práce v kraji

v průběhu dvou dekád značně kopírovala vývoj tržeb, výraznější meziroční poklesy nastaly pouze v letech 2008 (o 9,0 %) a 2020 (o 4,7 %), v posledních třech letech došlo ke vzrůstajícím nárůstům; v roce 2021 o 2,5 %, v roce 2022 o 11,7 % a v roce 2023 o 16,9 %.

Kartogram 3.7 Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2023



Průměrná mzda v průmyslu roste nepřetržitě dvacet let a šestým rokem po sobě je nejvyšší mezi krají.

Průměrná hrubá mzda ve středočeském průmyslu (subjekty se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji) činila v roce 2023 výše 55 870 Kč, což bylo téměř o 10 tis. Kč více, než představoval celorepublikový průměr (46 003 Kč) a zároveň se jednalo o nejvyšší průměrnou mzdu v průmyslu mezi krají. Nejvyšší mzdu v průmyslu drží Středočeši již šestým rokem po sobě, před tím na vyšší průměrnou mzdu dosáhli zaměstnanci průmyslu v Praze. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšovala v průběhu posledních dvaceti let nepřetržitě každý rok, a to i přes důsledky ekonomické recese či pandemie koronaviru. Nejvyšší meziroční nárůst v tomto období, téměř desetinový, proběhl v roce 2018 (o 9,8 %). V posledním sledovaném roce se mzda zvýšila o 8,6 %, což byl z pohledu dvou dekád třetí nejvyšší nárůst, kromě roku 2008 byl vyšší už jen v předchozím roce 2022 (o 8,8 %). Růst mzdy v posledním sledovaném roce 2023 proběhl ve všech krajích, nejvýrazněji v Praze o 11,7 %, celorepublikový nárůst (o 8,7 %) byl podobný tomu ve Středočeském kraji.

Mzda ve středočeském průmyslu se za 20 let téměř ztrojnásobila.

Hodnota mzdy v kraji se v dlouhodobém srovnání zvýšila o 23 tis. Kč (71,3 %) za deset let a téměř o 37 tis. Kč (o 191,7 %) v porovnání se mzdou před dvaceti lety. V absolutních hodnotách se jednalo mezi krají o nejvyšší nárůsty, v relativním vyjádření o čtvrtý, resp. druhý nejvyšší nárůst.

Průmyslově dominantní kraj, který se na celostátní výrobě podílí pětinou a na exportu čtvrtinou.

Export představuje sedm desetin tržeb z průmyslu.

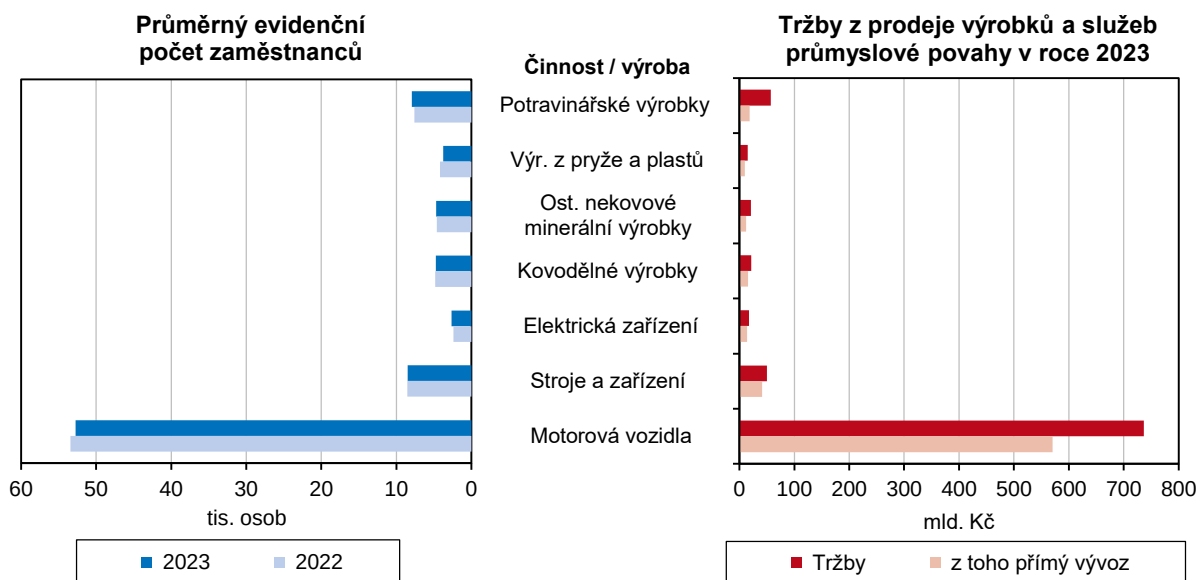
Středočeská automobilová výroba představuje šestinu zpracovatelského průmyslu ČR.

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní. Tržby kraje z průmyslové výroby v roce 2023 představovaly 21,5 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz byl podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (26,7 %), nejvyšší za posledních dvacet let. Na celkových tržbách se přímý vývoz podílel 71,6 %, což byl z mezikrajského pohledu druhý nejvyšší podíl po Královéhradeckém kraji (72,3 %).

Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 99,4 % ze zpracovatelského průmyslu (1 029,1 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje je dlouhodobě výroba motorových vozidel, tvořící 71,6 % tržeb zpracovatelského průmyslu kraje a 16,8 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílel 47,0 %.

Graf 3.23 Zaměstnanci a tržby podle vybrané činnosti zpracovatelského průmyslu ve Středočeském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)

Zdroj: ČSÚ



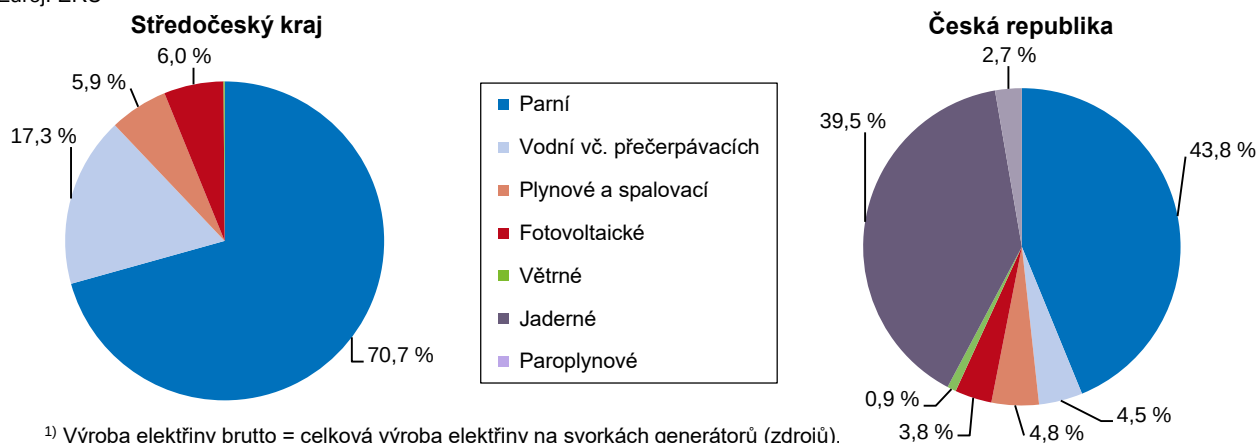
Energetika

Výkonem a především výrobou převládají v kraji parní elektrárny.

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2023 to bylo 70,7 % z celkové výroby elektřiny brutto⁶. Podíl parních elektráren se šestým rokem snížil a byl nejnižší za posledních dvacet let. Z dalších typů elektráren (podle technologie) byly zastoupeny vodní (17,3 %). Podíly obou technologických typů elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 43,8 % a vodní 4,5 %), z mezikrajského pohledu se jednalo o pátý nejvyšší podíl v případě elektráren parních a druhý nejvyšší podíl v případě elektráren vodních. Středočeské vodní elektrárny navíc vyprodukovaly třetinu energie ze všech vodních elektráren v ČR (33,2 %).

Graf 3.24 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

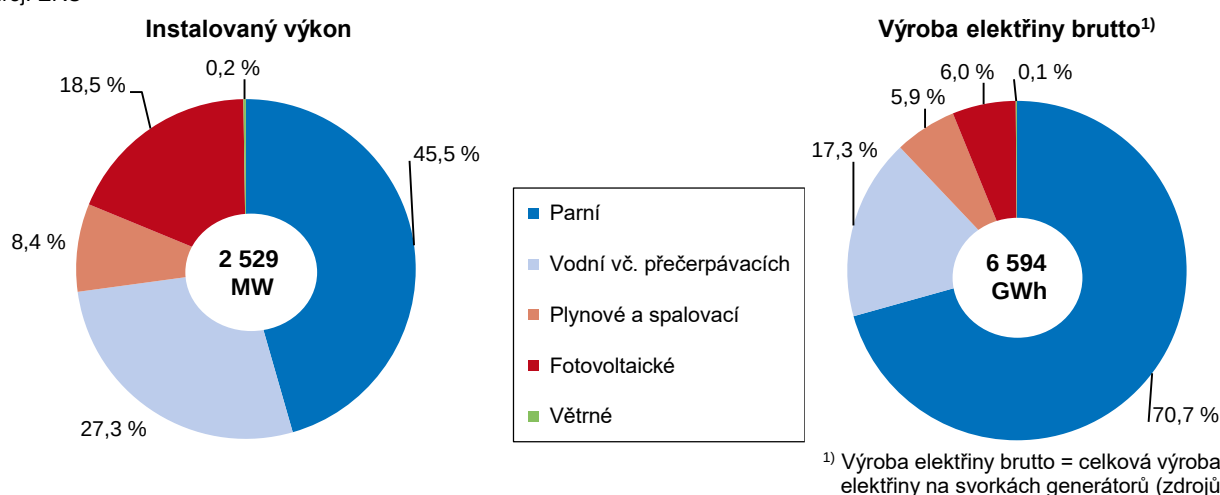


70 % energie spotřebovaly průmysl a domácnosti.

Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebují průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2023 společně 70 % z celkového objemu spotřebované elektřiny netto⁷. Další 21 % elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Graf 3.25 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ



⁶ výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů)

⁷ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto – (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

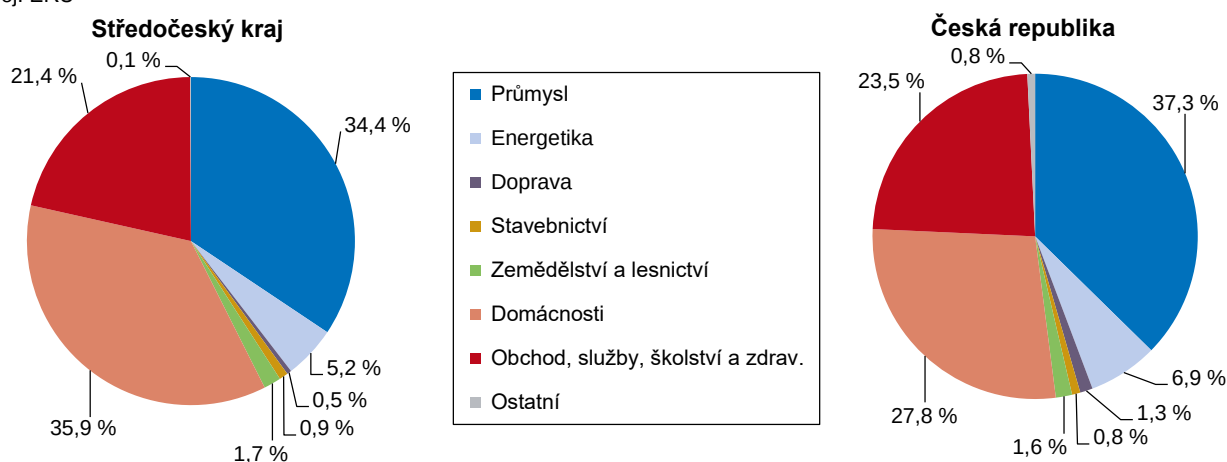
Středočeské domácnosti spotřebovaly v průměru na obyvatele nejvíce elektřiny v ČR.

Spotřeba domácností v posledních dvou letech poklesla.

Středočeské domácnosti během roku 2023 spotřebovaly z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji 35,9 %, přičemž u českých domácností to bylo jen 27,8 %. Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazoval i 18,6% podíl kraje na celorepublikové spotřebě, přičemž Středočeši tvořili přibližně jen 12,2 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 1 988 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 423 kWh/rok. Z mezikrajského pohledu se jednalo o jednoznačně nejvyšší spotřebu, naopak nejnižší spotřebu vykazovaly domácnosti v oblastech s největšími městy (Praha – 1 111, Moravskoslezský kraj – 1 155, Jihomoravský kraj – 1 261). V posledních dvou letech spotřeba energie v přepočtu na obyvatele klesla, jak v celé republice, tak ve Středočeském kraji; ve srovnání s rokem 2021 poklesla spotřeba na osobu v ČR o 221 kWh, ve Středočeském kraji o 353 kWh, což byl třetí nejvyšší pokles mezi kraji (po Zlínském a Jihočeském kraji).

Graf 3.26 Spotřeba elektřiny netto²⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2023

Zdroj: ERÚ



²⁾ Spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu.

Stavebnictví, stavební povolení

Stavební výroba v kraji vzrostla šestým rokem po sobě a za tu dobu vzrostla o více než polovinu.

Základní výroba stavebních podniků se sídlem ve Středočeském kraji a počtem zaměstnanců 50 a více v posledních šesti letech rostla, v roce 2023 o 18,5 % v porovnání s předchozím rokem a o více než polovinu (52,3 %) v porovnání s rokem 2018.

Zaměstnanost ve stavebních podnicích se v letech 2018 až 2023 snížila o 3 %.

Zaměstnanost u stavebních podniků se sídlem v kraji v letech 2018 až 2023 spíše stagnovala či mírně klesala, oproti stavu v roce 2018 poklesl počet zaměstnanců o 3,0 %, v celé ČR naopak stejným podílem zaměstnanost vzrostla. Nejvyšší pokles zaměstnanosti v tomto období mezi kraji zaznamenal Jihočeský kraj (o 36,1 %), naopak nejvyšší nárůst v zaměstnanosti vykázaly stavební podniky se sídlem v Pardubickém kraji (o 24,9 %).

Mzda ve stavebních podnicích byla mezi kraji čtvrtá nejvyšší, ale nižší než celorepublikový průměr.

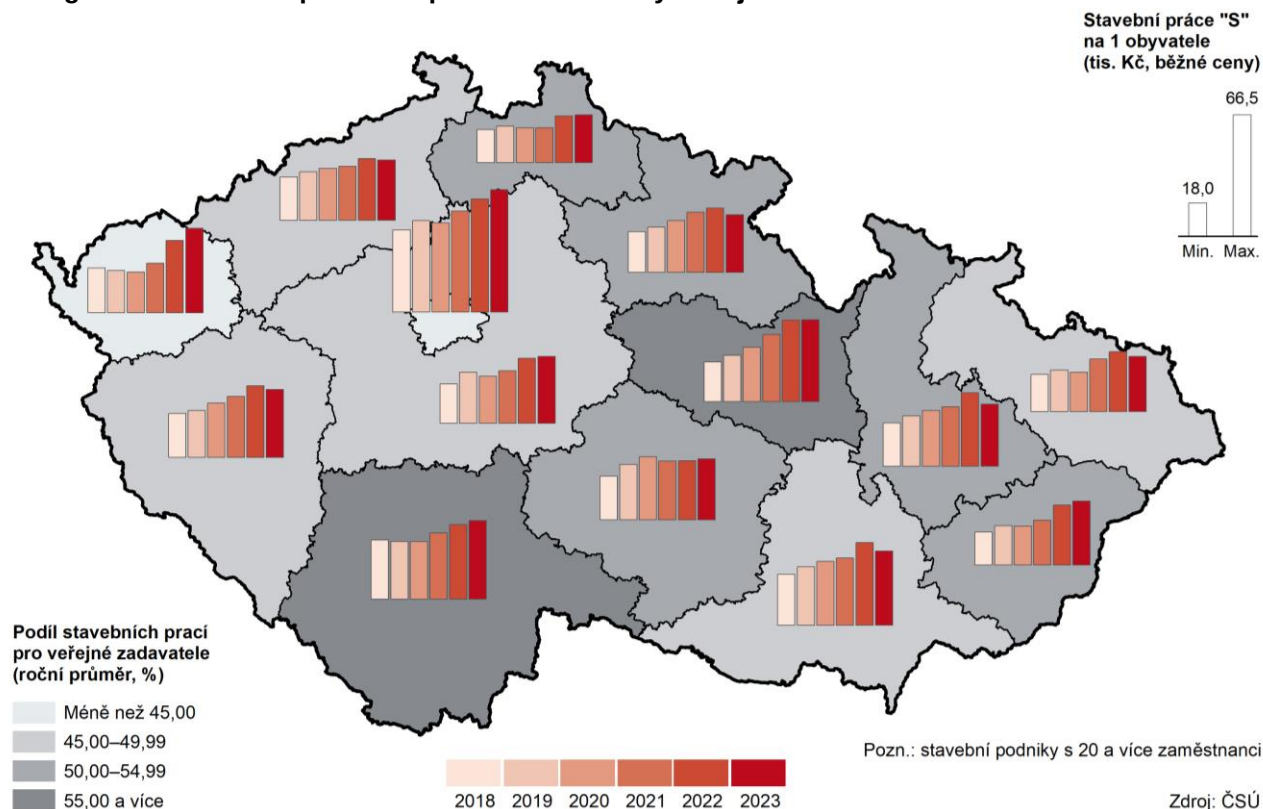
Průměrná mzda ve stavebních podnicích Středočeského kraje představovala v roce 2023 částku 48 186 Kč. Mezi kraji byla čtvrtou nejvyšší (po Praze, Plzeňském a Jihočeském kraji), ale zároveň o 1 590 Kč pod celorepublikovým průměrem. Mzda ve stavebnictví vzrostla třetím rokem po sobě a oproti roku 2018 se zvýšila o 11 661 Kč, což bylo téměř o třetinu více (31,9 %). V porovnání se stavem před deseti lety se mzda zvýšila o 21 701 Kč, což představovalo 82% nárůst.

Mzda vzrostla o 32 % za pět let a o 82 % za deset let.

Hodnota stavebních prací na území kraje se v průběhu 10 let osmkrát zvýšila, naposledy o téměř 5 % v roce 2023.

Hodnota stavebních prací s místem stavby ve Středočeském kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci zaznamenávala po roce 2013 zpravidla roční růsty; osmkrát meziročně hodnota vzrostla, naposledy v roce 2023 o 4,7 % a nejvíce v roce 2019 o 31,7 %, dvakrát hodnota klesla, a to v roce 2016 o 12,6 % a v roce 2020 o 7,3 %. Ve srovnání s rokem 2018 se hodnota stavebních prací zvýšila o 82 %, ve srovnání s rokem 2013 o 162 %, zatímco v celé ČR to bylo o 57 %, resp. o 96 %.

Kartogram 3.8 Stavební práce "S" podle místa stavby v krajích v letech 2018 až 2023



V roce 2023 bylo vydáno nejméně stavebních povolení za 10 let.

Stavební úřady Středočeského kraje vydávaly v období posledního desetiletí v průměru 16,4 tisíc stavebních povolení za rok s maximem dosaženým v roce 2016 (18,3 tis.) a minimem zaznamenaným v roce 2023 (14,0 tis.). Pokles počtu stavebních povolení trvá poslední dva roky, v roce 2022 šlo o 7 % a v roce 2023 o 15,6 % meziroční pokles.

Pokles stavebních povolení v roce 2023 proběhl ve všech středočeských okresech.

Nejvíce stavebních povolení se na území kraje vydalo v roce 2023 v okrese Benešov (2 001), nejméně v okrese Rakovník (465). Okres Rakovník si minimální meziokresní hodnotu v kraji udržuje po celou dobu deseti let, okres Benešov drží prvenství od roku 2019 pět let v řadě, před ním dominoval okres Praha-východ. Pokles počtu stavebních oznámení zaznamenaly v roce 2023 všechny středočeské okresy; nejvyšší v okrese Příbram (o 24,5 % méně), nejnižší v okrese Kutná Hora (o 8,0 % méně).

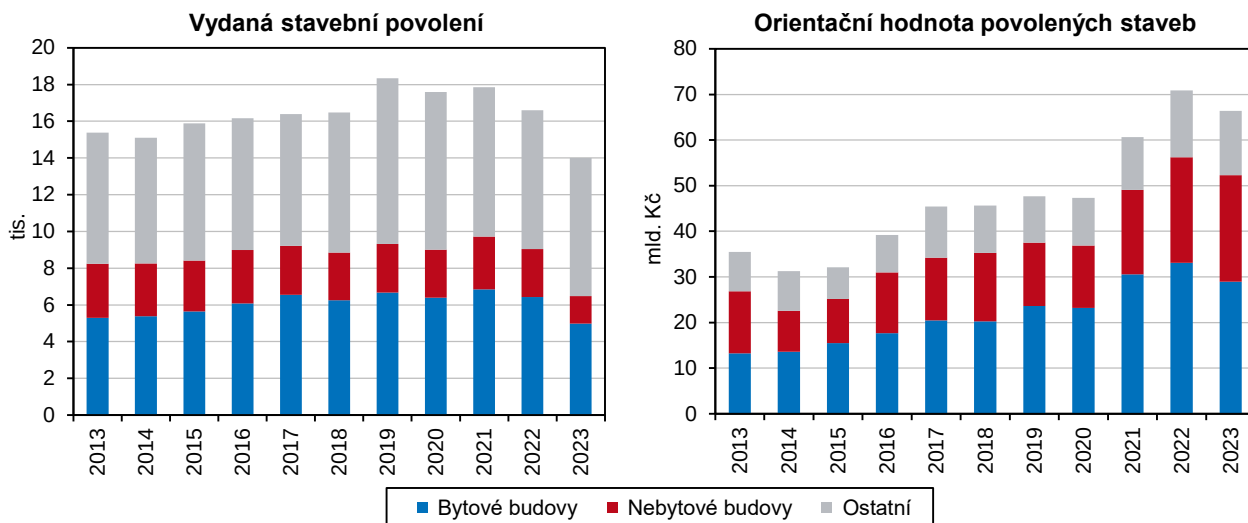
V posledních pěti letech bylo vydáno celkově o 4 % více stavebních povolení než v předchozím pětiletí.

Při rozdělení posledních sledovaných deseti let na dvě pětiletá období, vychází z bilance vydaných stavebních povolení ve Středočeském kraji o 4 % lépe pozdější období (80 tis. povolení v letech 2014 až 2018 a 83,2 tis. povolení v letech 2019 až 2023). Ve druhém pětiletém období zaznamenalo nárůst stavebních povolenek celkem 9 okresů, z toho nejvýrazněji okresy Kolín (o 10,5 %) a Benešov (o 8,4 %).

Okres Beroun vykázal za obě pětiletá období shodný počet povolení a v okresech Mělník a Rakovník počet povolenek mírně klesl (o 0,2 % resp. 2,3 %).

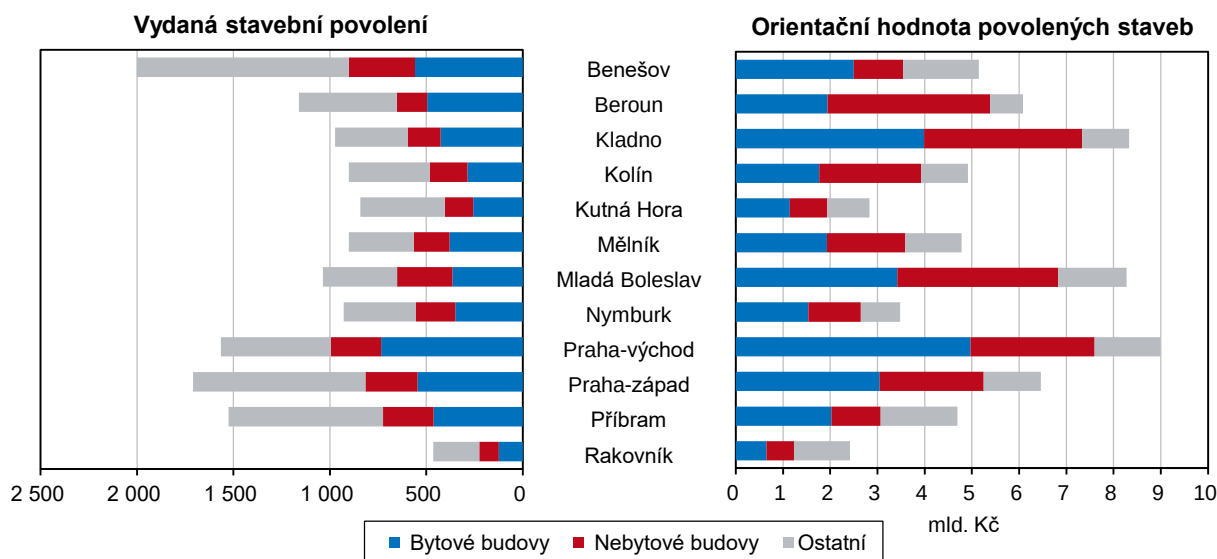
Graf 3.27 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



Graf 3.28 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Středočeského kraje v roce 2023

Zdroj: ČSÚ



Bytová výstavba

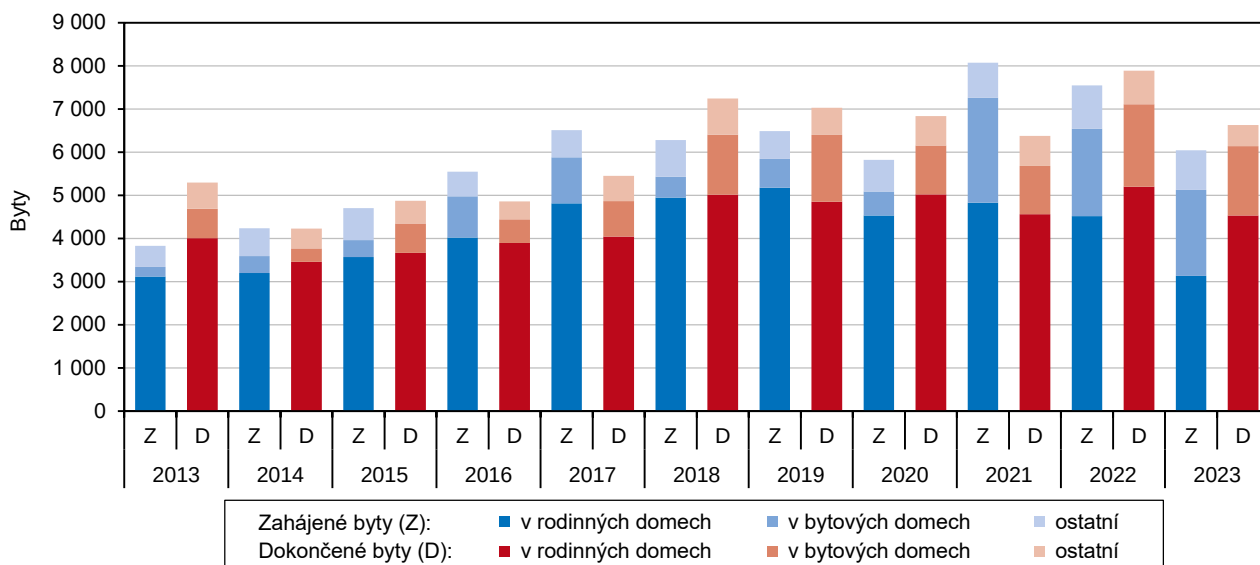
V roce 2023 bylo zahájeno o pětinu méně bytů než v předchozím roce.

V roce 2023 byla ve Středočeském kraji podle předběžných údajů zahájena výstavba celkem 6 045 bytů. V porovnání s předchozím rokem to bylo o 1 506 bytů méně, což představovalo pokles o 19,9 %. V posledních dvaceti letech byl vývoj zahájené bytové výstavby v kraji poměrně kolísavý. V letech 2000 až 2005 se počet zahájených bytů každoročně zvyšoval (v roce 2005 bylo zahájeno dvakrát více bytů než v roce 2000), v období let 2006 až 2013 naopak výstavba klesala, a to až pod úroveň roku 2000 (výjimkou byl rok 2008 s meziročním nárůstem o 16,0 %), v letech 2014 až 2017 bytová výstavba opět ožila a počet zahájených bytů meziročně rostl (v roce 2017 bylo zahájeno o polovinu více bytů než v roce 2014), v následujících dvou letech 2018 a 2019 bytová výstavba spíše stagnovala (3,5% pokles v roce 2018 a 3,3% nárůst v roce 2019). Po desetinném poklesu v roce 2020 následoval v roce 2021 nejvyšší meziroční nárůst od roku 2000 (o 38,7 %). I přes 6,5% pokles v roce

2022 byl počet zahájených bytů v tomto roce 7. nejvyšší od roku 2000. V posledním sledovaném roce 2023 však došlo k dalšímu, významnějšímu poklesu počtu zahájených bytů o jednu pětinu (o 1 506 bytů, tj. o 19,9 %).

Graf 3.29 Bytová výstavba ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



V okresech Kladno a Praha-východ byla zahájena výstavba třetiny bytů celého kraje, bytová výstavba v těchto okresech patřila k nejvyšším v rámci ČR.

Nejvíce bytových jednotek na území kraje se během roku 2023 začalo stavět v okrese Kladno (1 164) a Praha-východ (788). Dohromady se jednalo téměř o třetinu (32,3 %) všech zahájených bytů v kraji a z meziokresního pohledu celé republiky o třetí a šestý největší počet zahájených bytů po první Praze a druhém okrese Brno-město. Na čtvrtém a pátém místě se před okresem Praha-východ umístily okresy Brno-venkov a Pardubice. Okres Kladno zároveň zaznamenal po okrese Písek druhý nejvyšší meziroční nárůst počtu zahájených bytů (o 97,3 %) mezi všemi okresy ČR. Počet zahájených bytů se mezi roky 2022 a 2023 zvýšil celkem v pěti okresech Středočeského kraje. V počtu zahájených bytů figurovaly v meziokresním srovnání ČR jako další v pořadí středočeské okresy Mělník (667 bytů) na 10. pozici a okres Mladá Boleslav (597 bytů) na 15. pozici. Nejnižší počet zahájených bytů zaznamenal v kraji okres Rakovník (115), kterému patřila ze 77 okresů republiky 5. nejnižší pozice. Méně bytů v ČR bylo zahájeno už jen v okresech Jeseník, Most (shodně 72), Domažlice (97) a Rokycany (102).

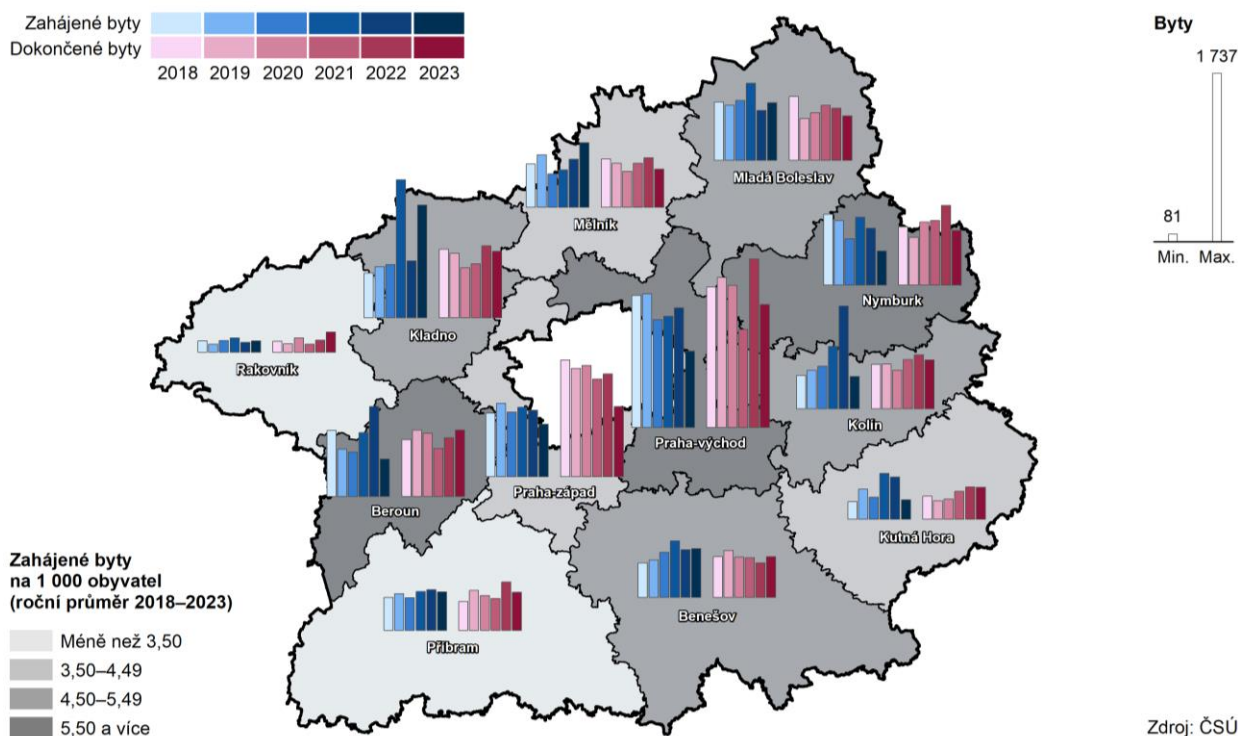
Intenzita zahájené bytové výstavby byla mezi kraji nejvyšší.

Intenzita okresů Beroun a Praha-východ byla třetí a čtvrtou nejvyšší v ČR.

Středočeský kraj a především jeho centrální oblast patří dlouhodobě k oblastem s největší bytovou výstavbou v celé republice. Průměrná roční intenzita zahájené výstavby ve Středočeském kraji za období let 2018 až 2023 dosahovala hodnoty 4,8 bytů na tisíc obyvatel, což bylo nejvíce mezi všemi kraji. Opakem, tedy regionem s nejnižší intenzitou zahájené výstavby, byl Ústecký kraj (1,9). V rámci středočeského regionu byla intenzita nejvyšší v okresech Beroun a Praha-východ (shodně 6,2), následoval okres Nymburk (5,7), Kolín (5,2), Kladno a Mladá Boleslav (shodně 4,7). V rámci meziokresního srovnání za celou ČR zaujímaly tyto okresy 3., 4., 7., 8., 11. a 12. místo. Mezi prvních 12 okresů s nejvyšší intenzitou zahajované výstavby v republice se kromě zmíněných šesti středočeských okresů dostaly ještě okresy Plzeň-sever a Vyškov na prvním a druhém místě (6,9, resp. 6,4 bytů na tisíc obyvatel), okresy Prachovice (6,0) a Český Krumlov (5,9) na pátém a šestém místě a okresy Břeclav (4,9) a Brno-venkov (4,7) na devátém a desátém místě. Nejnižší intenzitu zahájené výstavby v kraji zaznamenal okres Rakovník (2,0), v rámci ČR to

byly okres Most (1,0) a Sokolov (1,1). Srovnání meziokresní intenzity bytové výstavby pouze za rok 2023 bylo ovlivněno výkyvem v počtu zahájených bytů v okrese Kladno. Díky mimořádně vysokému počtu zahájených bytů především v bytových domech obsadilo Kladensko v roce 2023 první místo v intenzitě bytové výstavby (6,9) mezi středočeskými okresy a třetí místo v rámci ČR, a to po okresech Český Krumlov a Prachatice (7,4, resp. 7,0).

Kartogram 3.9 Bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2018 až 2023



Téměř 86 % zahájené výstavby v kraji byla novostavba, 92% podíl novostaveb dosahoval okres Praha-východ.

Z celkového počtu zahájených bytů v kraji v roce 2023, který činil 6 045, bylo započato 85,6 % bytů jako úplně nová výstavba, zbytek bytů vznikl stavebními úpravami již dokončených staveb. Podíl nové výstavby na celkovém počtu zahájených bytů byl z mezikrajského pohledu čtvrtý nejvyšší a o 4,8 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr (80,8 %). Podíl nové výstavby v okresech Středočeského kraje se pohyboval v rozmezí od 69,2 % (okres Kutná Hora) do 92,1 % (okres Praha-východ).

Podíl bytů v rodinných domech na zahájené výstavbě v kraji po roce 2020 výrazně klesl ze 78 % na 52 %.

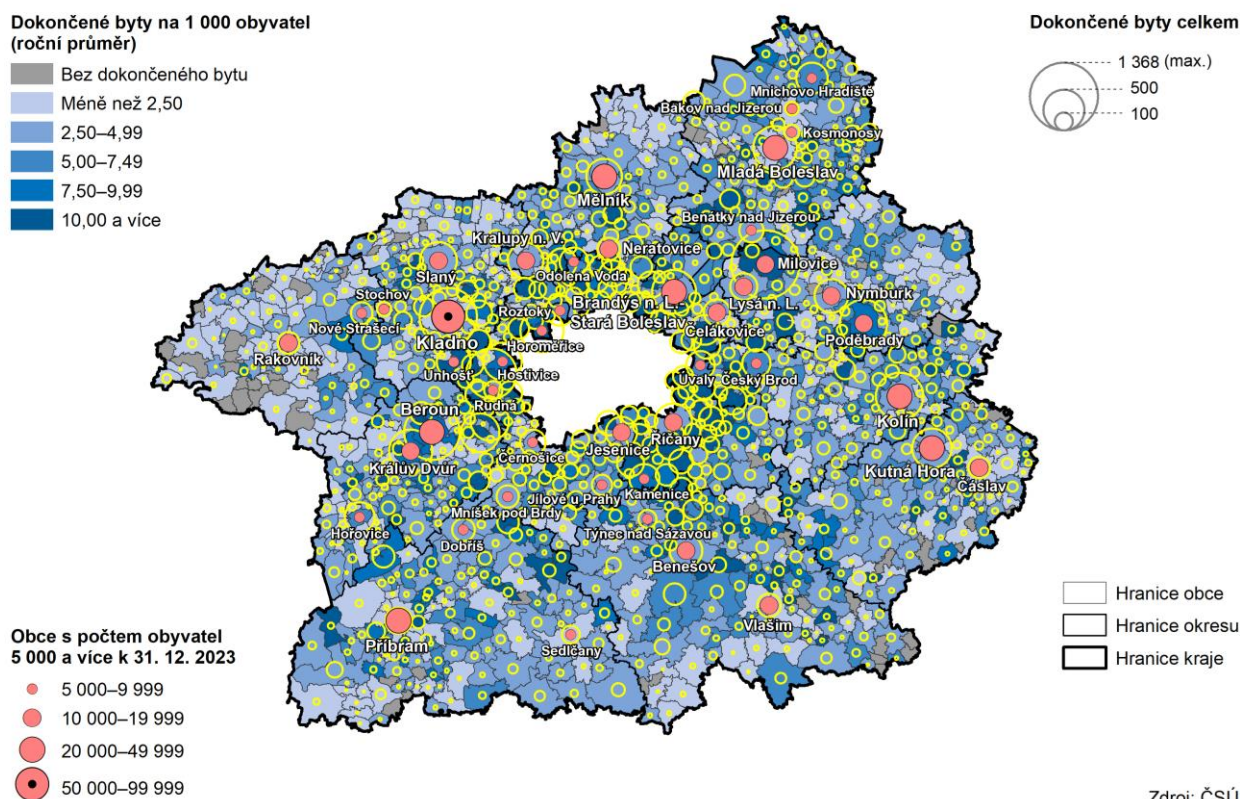
Tradičně bývalo více zahájených bytů ve Středočeském kraji situováno do rodinných domů. Podíl zahájených bytů v nových rodinných domech na celkovém počtu zahájených bytů byl v letech 2018 až 2020 nejvyšší mezi všemi kraji (v roce 2020 to bylo 77,9 %). Po roce 2020 se ale začala situace měnit. V roce 2021 celokrajskou hodnotu tohoto podílu zásadně snížil mimořádně vysoký počet zahájených bytů v bytových domech vykázaný v okrese Kladno. Vlivem toho poklesl podíl zahájených bytů v nových rodinných domech ve Středočeském kraji na 59,8 % a propadl se v mezikrajském srovnání až na 6. místo. Podobná situace nastala v roce 2022, kdy byl podíl zahájených bytů v rodinných domech rovněž 59,8 %, což odpovídalo 5. místu mezi kraji. Tentokrát byl zahájen vysoký počet bytů v bytových domech v okresech Kolín a Beroun. V roce 2023 se podíl zahájených bytů v rodinných domech snížil ještě více, a to na 51,8 %. Důvodem byl stejně jako v roce 2021 mimořádně vysoký počet zahájených bytů v nových bytových domech v okrese Kladno (735). Více bytů v bytových domech než na Kladensku bylo zahájeno

v případě všech okresů ČR jen v Praze a Brně (okres Brno-město) a dokonce byl v okrese Kladno zahájen i větší počet bytů v bytových domech než v 10 ze 14 krajů. V případě bytů v nových rodinných domech se absolutně nejvíce bytů během roku 2023 začalo v rámci Středočeského kraje stavět v okrese Praha-východ (619); jednalo se o pětinu (19,8 %) krajské výstavby rodinných domů a nejvyšší počet mezi všemi okresy republiky. Nejvíce bytů v nebytových budovách se začalo stavět v okrese Nymburk (51). Na opačné straně stál okres Rakovník, kde nebyl v roce 2023 zahájen žádný byt v bytovém domě a počet zahájených bytů v rodinných domech (82) byl nejnižší mezi středočeskými okresy a šestý nejnižší mezi okresy celé republiky.

Dokončená bytová výstavba se v posledním roce snížila téměř o šestinu.

Vývoj dokončené bytové výstavby v posledních pěti letech byl oproti vývoji zahájené výstavby časově posunut a značně kolísal. Po téměř třetinovém meziročním nárůstu v roce 2018 (o 32,9 %) následoval tříletý pokles (v roce 2019 o 3,0 %, v roce 2020 o 2,8 a v roce 2021 o 6,7 %). V roce 2022 došlo k téměř pětinnému nárůstu (o 23,7 %), v roce 2023 opět proběhl pokles, a to o 15,9 %. Pokles v roce 2023 zaznamenalo celkem osm krajů, ten středočeský byl mezi kraji třetí nejvyšší.

Kartogram 3.10 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2018 až 2023



Zdroj: ČSÚ

Nejvíce dokončených bytů zaznamenaly obvody sousedící s Prahou, v těchto třech ORP byla dokončena více než třetina všech bytů v kraji.

U dokončené bytové výstavby lze charakterizovat stav a vývoj i za nižší územní celky kraje. Během let 2018 až 2023 bylo v souhrnu dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje, v porovnání obvodů obcí s rozšířenou působností dominovaly obvody Černošice (6,3 tis. bytů), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (4,9 tis. bytů) a Říčany (3,6 tis. bytů); součet těchto tří obvodů znamenal více než třetinovou (35,1 %) výstavbu celého kraje. Na druhém pólu, tedy obvody s nejméně dokončenými byty v kraji, stály Votice (214), Sedlčany (418) a Čáslav (439), což společně odpovídalo pouze 2,5 % bytové výstavby kraje. V ostatních obvodech kraje bylo dokončeno v letech 2018 až 2023 více než 500 bytů, tzn. v průměru 100 a více bytů za rok.

Nejvíce dokončených bytů za celé sledované období mezi obcemi kraje zaznamenalo město Milovice (1 368), následovalo město Kladno (1 001 bytů), Beroun (918) a obec Chýně (759), která dominovala nejen mezi středočeskými, ale i celorepublikovými obcemi do 10 i 5 tisíc obyvatel. Mezi středočeskými městy nad 10 tisíc obyvatel byla nejnižší bytová výstavba zaznamenána v Čáslavi (137 bytů) a v Rakovníku (141 bytů).

Intenzita bytové výstavby centrální části kraje patřila k nejvyšším v celé republice.

Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v posledních pěti letech zaznamenal mezi obvody kraje a zároveň v celé ČR SO ORP Lysá nad Labem a mezi obcemi nad 5 tisíc obyvatel Horoměřice a Milovice.

Intenzitou dokončené výstavby v letech 2018 až 2023, tedy průměrným ročním přepočtem dokončených bytů na tisíc obyvatel, dominoval mezi SO ORP kraje obvod Lysá nad Labem (10,4 ‰), který zároveň zaujímal nejvyšší pozici v celorepublikovém srovnání obvodů ORP. Další obvody v pořadí v kraji Říčany (8,2 ‰) a Český Brod (7,8 ‰) byly v celorepublikovém žebříčku na třetí a páté pozici, obvody Beroun (7,5 ‰), Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (7,1 ‰) a Černošice (6,9 ‰) na sedmé až deváté pozici s nejvyšší bytovou intenzitou. Naopak nejnižší hodnoty v kraji dosahoval obvod Rakovník (2,3 ‰), který v celorepublikovém žebříčku obsadil 137. pozici z 206 obvodů. Obvodem s nejnižší intenzitou v ČR byl obvod Bílina (0,6 ‰). Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního města, nejvyšší intenzitu v kraji a pátou mezi obcemi celé ČR zaznamenala obec Polerady na Brandýsku (74,2 ‰). Mezi středočeskými obcemi s počtem obyvatel 5 tisíc a více dosahovaly nejvyšší intenzity v kraji a zároveň i v celé ČR Horoměřice (20,1 ‰) a Milovice (18,2 ‰), v první desítce byly ze středočeských obcí ještě pátá Unhošť (12,0 ‰), sedmá Kamenice (9,4 ‰) a osmý Králův Dvůr (9,3 ‰). Mezi ostatní v první desítce patřily obvody v širším zázemí moravské metropole (Pohořelice, Rosice, Slavkov u Brna, Boskovice). Nejnižší intenzity bytové výstavby mezi středočeskými městy a obcemi s počtem obyvatel 5 tisíc a více dosadovala Příbram (1,0 ‰), v rámci celé ČR to byla města Kojetín a Písek (po 0,3 ‰).

Ceny nemovitostí

Ceny nemovitostí patří k nejvyšším v ČR.

Trh s nemovitostmi ve Středočeském kraji, zejména v jeho centrální části, patří díky své poloze a vzhledem ke stále vysoké intenzitě bytové výstavby a silné poptávce mezi velmi lukrativní regiony. Tomu odpovídá i cenová hladina prodávaných nemovitostí pohybující se nad republikovým průměrem a patřící k nejvyšším v ČR.

Rodinné domy v zázemí Prahy (okresy Praha-východ a Praha-západ) byly po Praze cenově nejdražší v ČR.

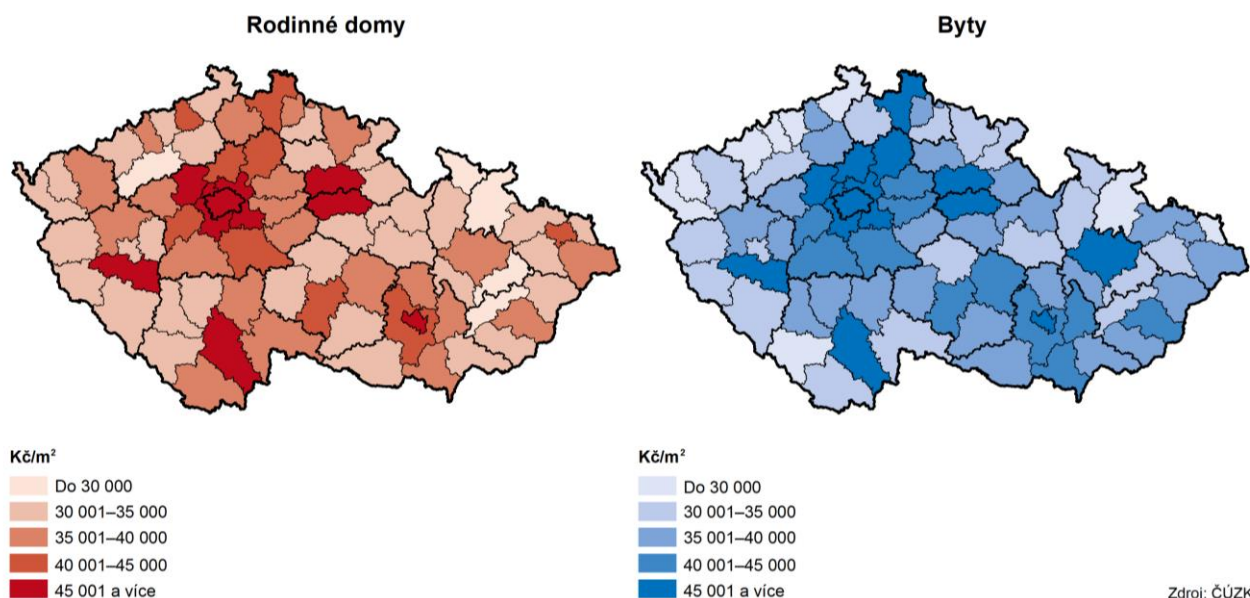
V období let 2020 až 2022 (naposledy zveřejněný tříletý průměr) se průměrná kupní cena rodinných domů v kraji (55 940 Kč/m²) pohybovala přibližně na 131 % republikového průměru (42 763 Kč/m²). Na území kraje se nejdražše prodávaly rodinné domy v těsné blízkosti hlavního města, tedy v okresech Praha-východ (78 744 Kč/m²) a Praha-západ (75 499 Kč/m²). Z meziokresního celorepublikového pohledu byly ceny těchto dvou okresů hned za hlavním městem Prahou (91 986 Kč/m²) na 2. a 3. pozici. Nejlevněji v kraji se rodinné domy prodávaly v okresech Kutná Hora (36 384 Kč/m²) a Rakovník (35 839 Kč/m²), v celé ČR to bylo pět okresů pod hranicí 30 tisíc Kč/m² (Louny, Jeseník, Přerov, Kroměříž a Bruntál).

Prodávané byty v okrese Kladno dosahovaly v letech 2020-2022 nejvyšší kupní ceny v kraji a 4. nejvyšší v ČR.

Průměrná cena bytů v kraji dosahovala ve sledovaném období 45 938 Kč/m², což oproti rodinným domům odpovídalo jen 86 % celorepublikového průměru (53 222 Kč/m²). Na území kraje se v letech 2020 až 2022 prodávaly byty nejdražše v okrese Kladno (54 817 Kč/m²), v ostatních středočeských okresech nedosahovala průměrná cena hranice 50 tisíc za metr čtvereční, průměrné kupní ceny bytů v okresech Kutná Hora a Rakovník nedosahovaly ani hranice 40 tisíc za metr čtvereční. V rámci celorepublikového srovnání se okres Kladno dostal v pořadí na čtvrtou nejvyšší průměrnou cenu bytů, vyšší zaznamenaly už jen Praha

(99 503 Kč/m²), Brno-město (69 210 Kč/m²) a nejbliž kladenské hodnotě byl okres Hradec Králové (55 793 Kč/m²). Do první desítky českých okresů s nejdražšími byty se dostal ještě osmý Praha-východ a desátý Praha-západ, v následující desítce se objevilo ještě dalších šest středočeských okresů (11. Mělník, 13. Mladá Boleslav, 15. Beroun, 17. Nymburk, 18. Benešov a 20. Kolín). Nejlevněji se v kraji prodávaly byty v okrese Rakovník (36 347 Kč/m²), čemuž odpovídala 43. pozice v pořadí z celkového počtu 77 okresů ČR. Okresem s nejlevnějšími byty v celé republice byl Sokolov (23 509 Kč/m²), pod hranici 30 tisíc Kč za metr čtvereční se průměrně prodávaly byty také v okresech Chomutov, Bruntál, Teplice, Karviná, Děčín, Most, Cheb a Prachovice. Z mezikrajského pohledu se nejlevněji, těsně nad 30 tis. Kč za metr čtvereční, prodávaly byty v Karlovarském a Ústeckém kraji.

Kartogram 3.11 Průměrné kupní ceny rodinných domů a bytů v okresech v období let 2020 až 2022

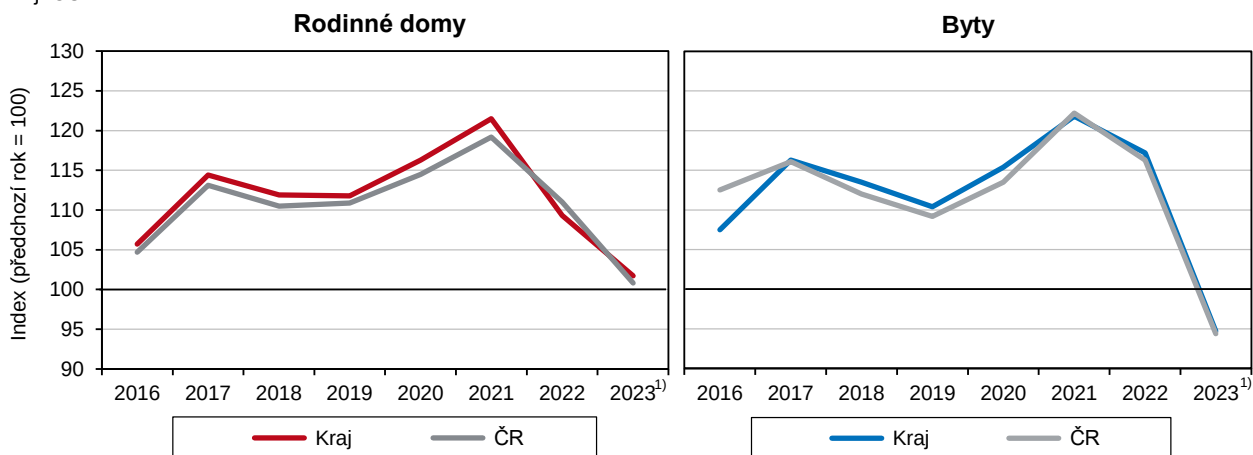


Meziroční cenové indexy v letech 2016 až 2023 se u rodinných domů pohybovaly každoročně nad hranicí 100, u bytů jen do roku 2022.

Průměrné roční indexy cen nemovitostí (rodinných domů a bytů) v letech 2016 až 2023 ve srovnání s cenovou hladinou předchozího roku (=100) meziročně rostly, jedinou výjimkou byl poslední šetřený rok 2023, kdy podle předběžných údajů klesl meziroční index na 94,7. Podobný propad v tomto roce zaznamenal i celorepublikový průměr (94,4).

Graf 3.30 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr, 100=předchozí rok)

Zdroj: ČÚZK



¹⁾ údaje za rok 2023 jsou předběžné

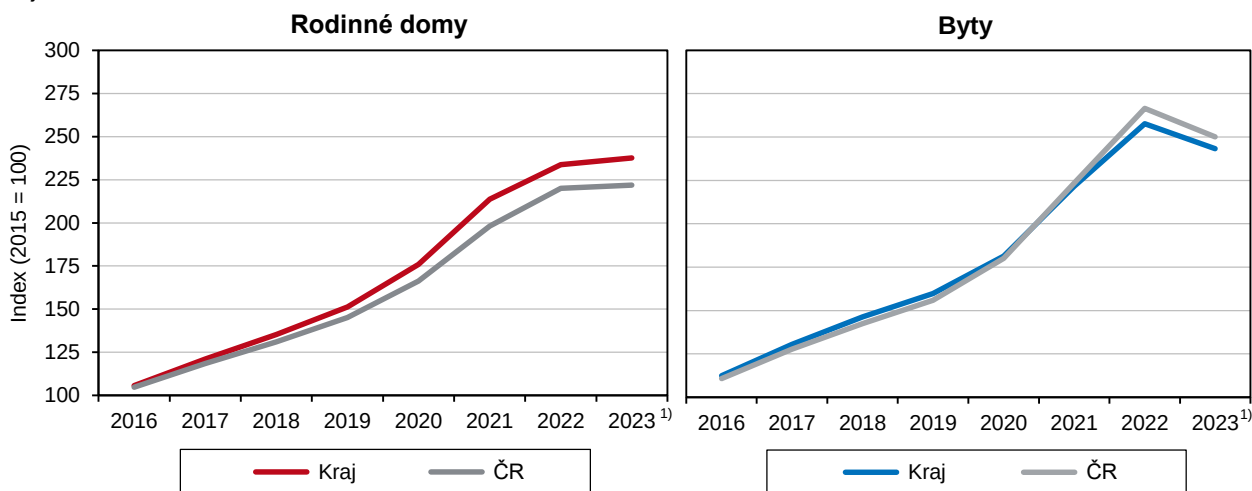
Cenová hladina nemovitostí roku 2015 byla v následném období vždy převyšovaná, od roku 2021 více než dvojnásobně.

Cenové indexy rodinných domů v porovnání s rokem 2015 rostly o něco výše v kraji než v ČR.

Ve srovnání s cenovou hladinou roku 2015 (=100) cenové indexy od roku 2016 u rodinných domů i u bytů rostly a obou komodit přesáhly indexy hranici 200,0 shodně v roce 2021 (RD – 213,8, byty – 221,6). Jedinou stagnací v růstu byl index u bytů v roce 2023, kdy podle předběžných údajů (243,2) byl nižší než v předchozím roce 2022 (257,7). V každém roce po celé sledované období let 2016 až 2023 dosahovaly v kraji o něco vyšších indexů byty před rodinnými domy, rozdíl mezi nimi se pohyboval od minima 5,4 indexních bodů v roce 2020 až po 24,0 indexních bodů v roce 2022. Ve srovnání s celorepublikovým průměrem byl krajský index rodinných domů po celou dobu vyšší (v roce 2023 o 15,8 indexních bodů), u bytů byl krajský index vyšší pouze do roku 2020, v letech 2021 až 2023 naopak nižší (v roce 2023 o 6,8 indexních bodů).

Graf 3.31 Indexy cen nemovitostí ve Středočeském kraji a ČR (roční průměr, rok 2015=100)

Zdroj: ČÚZK



¹⁾ údaje za rok 2023 jsou předběžné

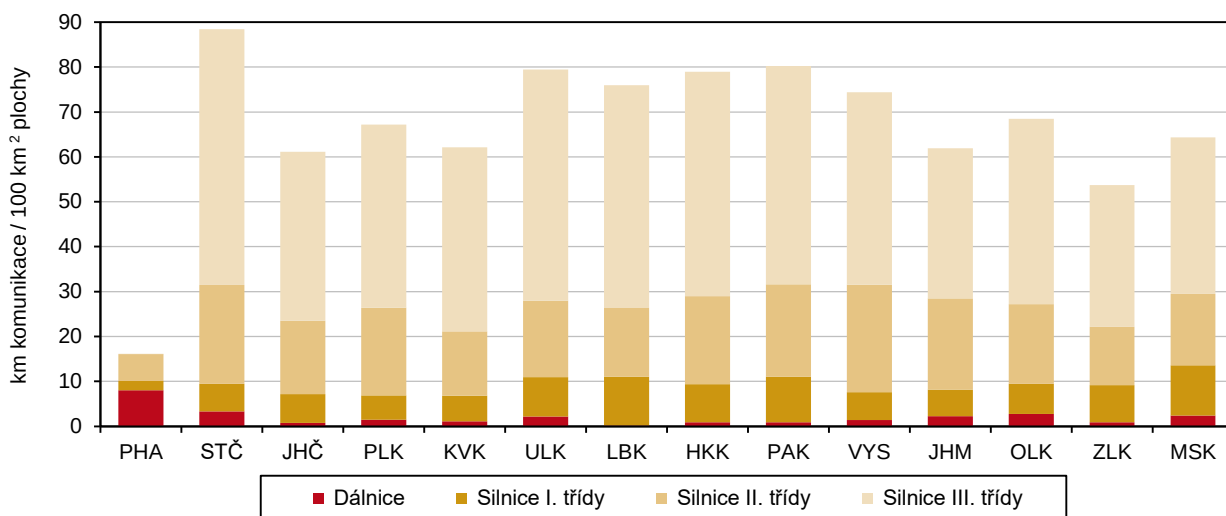
Doprava

Silniční síť ve Středočeském kraji je nejhustší v ČR.

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala ke konci roku 2023 na území kraje celkem 9 663 tis. km. Na 100 km² plochy kraje připadalo v průměru 88,4 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji nejvyšší hustota silniční sítě (průměr ČR 70,8 km na 100 km²).

Graf 3.32 Hustota silnic a dálnic v krajích k 1. 1. 2024

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR

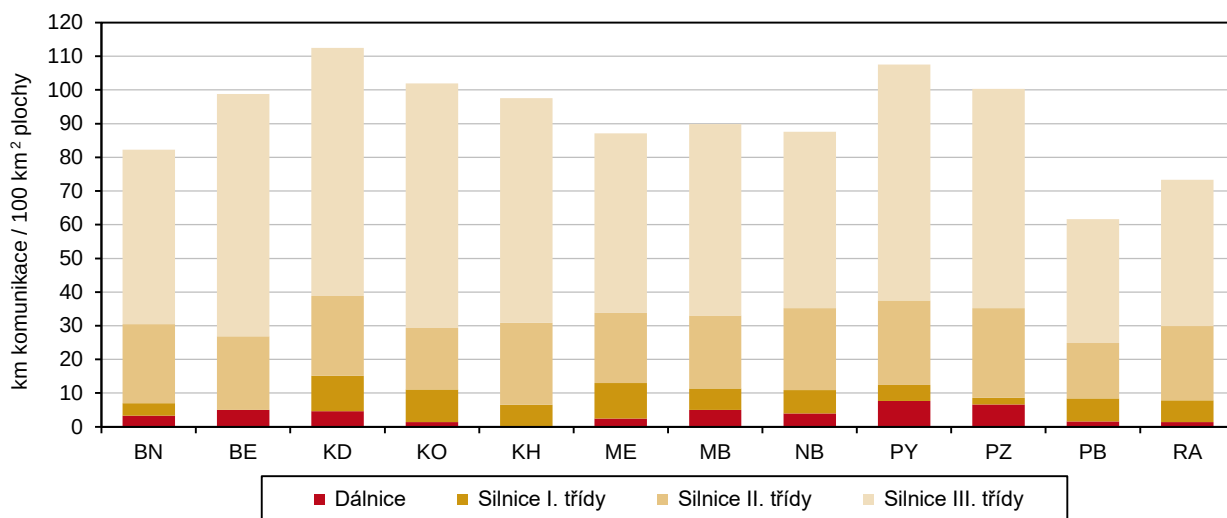


Silniční síť v kraji je nejhustší v okrese Kladno.

Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Kladno (112,5 km na 100 km²) a nad hodnotou 100 se pohybovaly další tři okresy kraje (Kolín, Praha-východ a Praha-západ), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla zaznamenána na Příbramsku (61,6 km na 100 km²).

Graf 3.33 Hustota silnic a dálnic v okresech Středočeského kraje k 1. 1. 2024

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR



Provozní délka železnic je mezi kraji nejdelší, hustota železniční sítě šestá nejvyšší.

U železnice dosahovala v roce 2023 na území Středočeského kraje provozní délka tratí celkem 1 452 km. Z mezikrajského pohledu byla středočeská železniční síť nejdelší v republice, hustotou železniční sítě (13,3 km tratí na 100 km²) dosahoval kraj na šestý nejvyšší a celorepublikově nadprůměrný výsledek (12,1 km železnic na 100 km²).

Na území kraje je třetina splavných vodních cest v ČR pro pravidelnou dopravu.

Středočeský kraj má mezi kraji zároveň nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (237 km) a na hodnotě ČR se podílí přibližně jednou třetinou. Hustota splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu dosahovala 2,2 km na 100 km² plochy kraje a po hl. m. Praze (6,4) byla mezi kraji druhou nejvyšší.

Počet osobních automobilů se za pět let zvýšil přibližně o 16 %, za deset let o 41 %.

Vozový park kraje se dlouhodobě navyšuje; v roce 2013 bylo na území kraje registrováno 616 tisíc, v roce 2018 už 753 tisíc a na konci roku 2023 to bylo téměř 871 tisíc osobních automobilů včetně dodávkových. Za pět let se tak vozový park kraje rozrostl o 15,6 % a za deset let o 41,3 %. V případě pětiletého období se jednalo o nevyšší a v případě desetiletého porovnání o druhý nejvyšší (po Praze) nárůst vozového parku mezi kraji. Jednou možností vyjádření stupně automobilizace na daném území je přepočítání automobilů na tisíc obyvatel. Na konci roku 2023 připadalo na tisíc obyvatel Středočeského kraje 598 osobních vozidel, to bylo téměř ve shodě s celorepublikovým výsledkem (597) a mezi kraji se jednalo o pátý nejvyšší stupeň automobilizace. Ten nejvyšší byl dosažen obyvateli Prahy (753), naopak méně vozidel připadalo na obyvatele Moravy a Slezska, úplně nejméně to bylo v Moravskoslezském kraji (518).

Na tisíc obyvatel připadalo v kraji 598 aut, pátý nejvyšší výsledek mezi kraji.

Automobilizace byla nejvyšší v Praze, nejnižší ve Slezsku a na Moravě.

Přeprava autobusovou dopravou poslední dva roky meziročně vzrostla a bylo přepraveno více osob než před pěti lety.

Podle údajů Ministerstva dopravy se během roku 2023 přepravilo v rámci Středočeského kraje po železnici celkem 6,4 mil. osob, příjezdový a výjezdový směr z/do kraje dosahoval dvojnásobných hodnot (výjezd do jiných krajů – 13,7 mil. osob, příjezd z jiných krajů – 13,9 mil. osob). Přeprava v rámci kraje meziročně poklesla o 1,6 % a o 30,2 % ve srovnání s rokem 2018. Veřejná autobusová doprava přepravila

V železniční a městské hromadné dopravě bylo přepraveno o 30 % méně než před pěti lety.

v roce 2023 na území kraje 58,9 mil. osob a po období, kdy výrazně přepravu ovlivnila koronavirová situace (rok 2020 – 48,1 mil. osob a rok 2021 – 40,6 mil. osob) došlo druhým rokem po sobě k výraznému navýšení počtu cestujících; v roce 2022 o 29,9 % a v roce 2023 o 11,6 %. Ve srovnání s rokem 2018 se v roce 2023 přepravilo v rámci veřejné přepravy kraje o 3,0 % více osob. Naopak přeprava městskou hromadnou dopravou v kraji (pouze autobusy) zaznamenala v roce 2023 (14,0 mil. osob) meziroční pokles o 7,3 % a ve srovnání s rokem 2018 o 30,3 %, tedy podobný vývoj jako u železniční přepravy.

Většina zboží do/v/z kraje se přepravuje po silnici.

Přeprava zboží do kraje, z kraje i napříč Středočeským krajem byla v roce 2023 nejčastěji uskutečňována silniční dopravou, a to u vývozu zboží do jiných krajů z více jak 91 %, z více jak 87 % u dovozu zboží z jiných krajů a téměř 99 % u přepravy zboží v rámci kraje. Po silnici bylo v roce 2023 přepraveno celkem 24,226 mil. tun ve směru vývozu, 21,023 mil. tun zboží bylo dovezeno a 47,505 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst přepraveného zboží po silnici proběhl pouze u vývozu z kraje (o 1,2 %), dovoz i vnitřní převoz věcí poklesl (o 15,7 %, resp. o 10,5 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostl kromě vývozu (o 25,4 %) i dovoz (o 8,2 %), přeprava věcí v rámci kraje opět zaznamenala pokles (o 12,6 %). Po železnici bylo v roce 2023 přepraveno celkem 2,348 mil. tun ve směru vývozu, 3,036 mil. tun zboží bylo dovezeno a 0,358 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst v roce 2023 i nárůst ve srovnání s rokem 2018 proběhl u přepravy v rámci kraje (o 10,7 %, resp. 3,3 %), export i import zboží po železnici do krajů a z krajů zaznamenaly jak meziročně (o 7,7 %, resp. 16,0 %), tak ve srovnání s rokem 2018 (o 8,0 %, resp. 39,2 %) poklesy. V dopravě vodní cestou došlo u všech směrů přepravovaného zboží k meziročnímu nárůstu; vývoz se zvýšil téměř dvojnásobně (o 94,0 %) a přeprava v rámci kraje zaznamenala ještě vyšší nárůst (o 128,9 %). Ve srovnání s rokem 2018 vzrostl přepravovaný objem zboží po vodě pouze v rámci kraje, a to o 221,3 %, export i import do jiných krajů a z jiných krajů se snížil o 92,4 %, resp. 82,0 %.

Cestovní ruch

Návštěvnost se vrátila do doby před pandemií koronaviru a byla rekordní od roku 2012.

Během roku 2023 přijelo do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 1 320,1 tis. návštěvníků, což bylo o 12,5 % více, než přijelo v období před pandemií koronaviru (tj. v roce 2019) a zároveň nejvíce od roku 2012, kdy jsou v oblasti cestovního ruchu k dispozici srovnatelné statistiky.

Meziročně přibýlo o 14 % více hostů, což byl třetí nejvyšší nárůst mezi kraji.

V porovnání se stejným obdobím loňského roku se ubytovalo o 162,3 tis. hostů více, což představovalo meziroční nárůst počtu hostů v kraji o 14,0 %. Meziročně vyšší návštěvnost zaznamenaly všechny kraje; nejvyšší v hl. m. Praze (nárůst o 24,4 %), nejnižší ve Zlínském kraji (nárůst o 2,5 %). Nárůst ve Středočeském kraji byl vyšší než celorepublikový průměr (13,1 %) a z mezikrajského pohledu byl třetí nejvyšší.

Na celorepublikové návštěvnosti se kraj podílí z 6 %.

Na celkovém počtu ubytovaných hostů v ČR se Středočeský kraj podílel z 6,0 %. Nejvíce turistů bylo ubytováno v Praze (podíl na ČR 33,9 %), nejméně v Pardubickém kraji (2,4 %). Podíl Středočeského kraje byl mezi kraji šestý nejvyšší.

Návštěvnosti ve všech měsících roku 2023 meziročně vzrostly a byly rekordní od roku 2012.

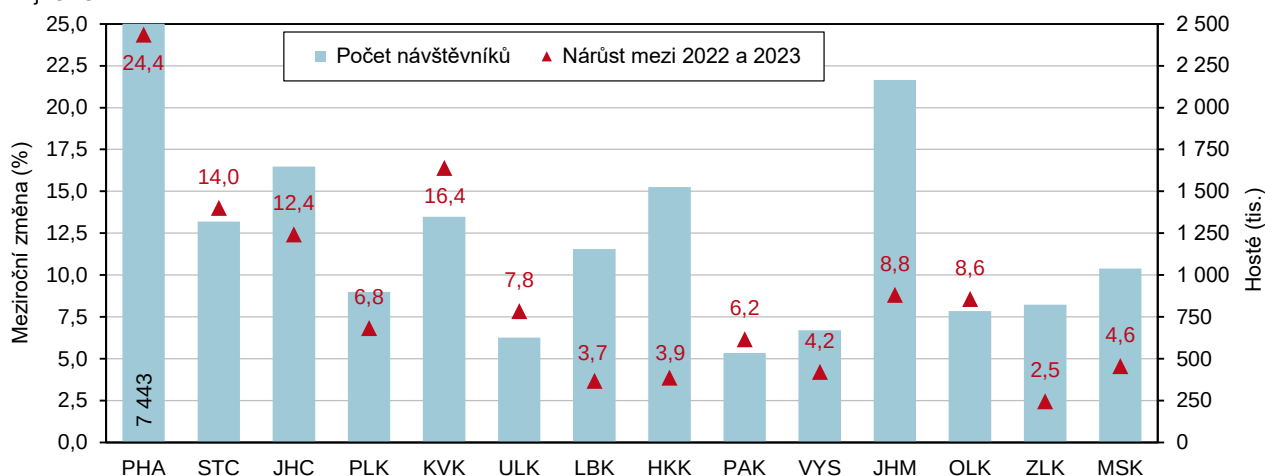
Z pohledu měsíční statistiky za rok 2023 se v ubytovacích zařízeních Středočeského kraje ubytovalo nejvíce návštěvníků v letních měsících v červenci (191,4 tis.) a srpnu (187,7 tis.), oba prázdninové měsíce se na celkové roční návštěvnosti podílely v souhrnu z 28,7 %. Nejméně hostů přijelo na začátku roku v lednu (53,4 tis.) a v únoru (58,6 tis.), první dva měsíce se na celkové roční návštěvnosti podílely jen z 8,5 %. Počet hostů ve všech měsících roku 2023 oproti

Letní prázdniny se na roční návštěvnosti kraje podílely z 29 %.

předchozímu roku 2022 vzrostl; absolutně i relativně nejvíce v lednu (o 22,7 tis. a 74,0 %), nejméně v říjnu (o 4,2 tis. a 4,4 %). Zároveň všechny měsíce zaznamenaly rekordní návštěvnost od roku 2012.

Graf 3.34 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2023

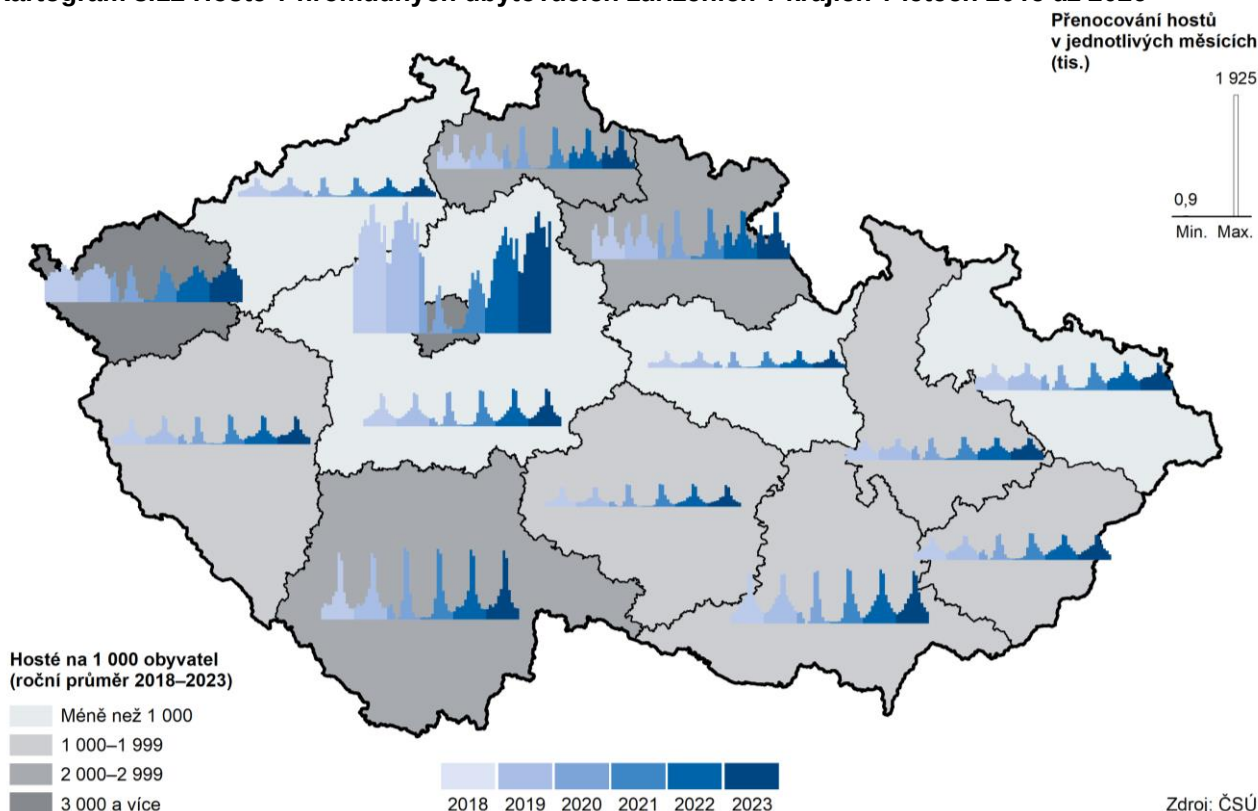
Zdroj: ČSÚ



Počet přenocování se meziročně navýšil téměř o desetinu a poprvé překonal třímilionovou hranici.

S počtem návštěvníků se ve Středočeském kraji meziročně zvýšil o 9,3 % na hodnotu 3 040,2 tis. i celkový počet přenocování. Z mezikrajského pohledu se i v této statistice jednalo o třetí nejvyšší meziroční nárůst a historicky poprvé (od roku 2012) byla v kraji překročena třímilionová hranice v počtu přenocování za celý rok. Z pohledu měsíčních počtů přenocování byl většinou zaznamenán meziroční nárůst (nejvíce v lednu o 59,9 %), pouze oba letní prázdninové měsíce vykázaly oproti stejnému období předchozího roku mírný pokles (o 0,1 %, resp. 1,5 %).

Kartogram 3.12 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2018 až 2023



Zdroj: ČSÚ

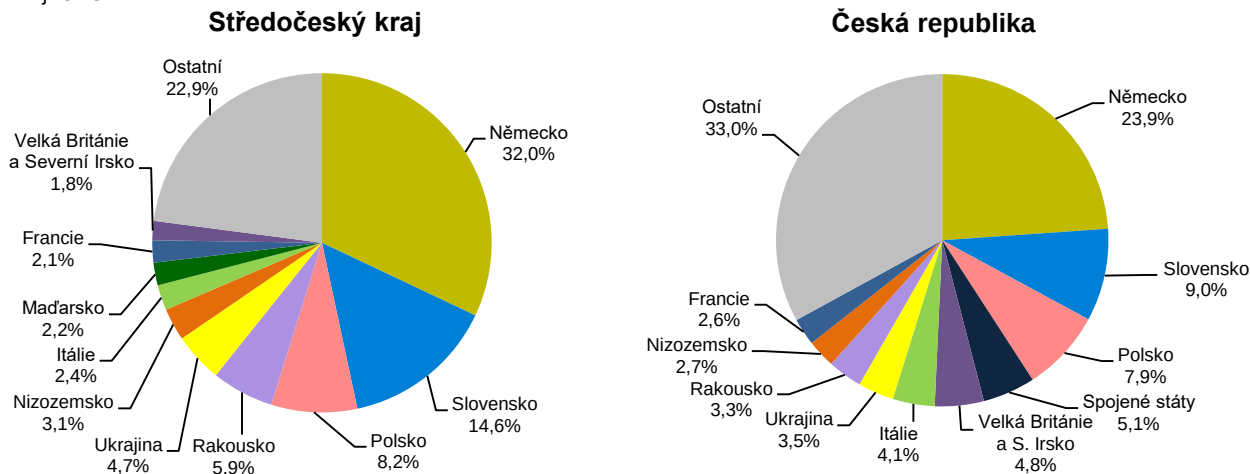
Průměrná délka pobytu patřila k historicky nejnižším.

Kratší pobyty uskutečňovali jen turisté v Praze a Jihomoravském kraji

Průměrná délka pobytu jednoho hosta v HUZ ve Středočeském kraji v roce 2023 představovala 2,30 noci. V porovnání s celorepublikovým průměrem (2,54) byla průměrná délka pobytu kratší a nižší mezi kraji zaznamenaly už jen hl. m. Praha (2,27) a Jihomoravský kraj (1,96), naopak nejdelší pobyty v rámci ČR vykázali návštěvníci Karlovarského kraje (3,78). Průměrná doba pobytu hosta ve Středočeském kraji meziročně poklesla o 0,10 noci a z dvanáctiletého pohledu patřila společně s délkou dosaženou v roce 2019 (2,30) mezi nejkratší.

Graf 3.35 Zahraniční návštěvníci HUZ podle zemí v roce 2023

Zdroj: ČSÚ



80 % ubytovaných hostů byli rezidenti.

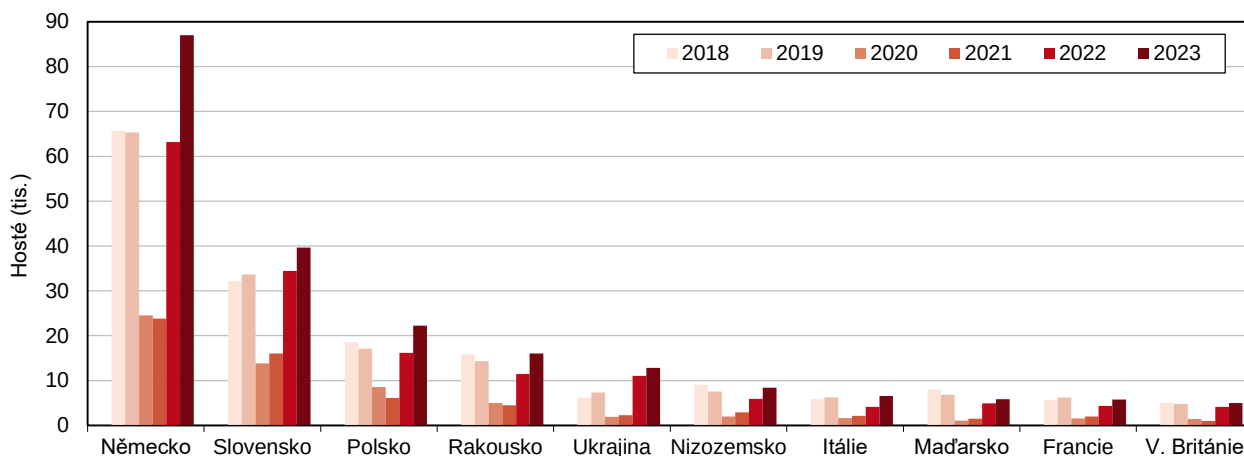
Tuzemských návštěvníků poprvé přijelo do kraje přes milion.

Podíl kraje na tuzemských hostech v ČR byl přes 8 %, na hostech z ciziny necelá 3 %.

Mezi nejčastější hosty ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji patřili v roce 2023 tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti (79,4 %), kterých se ubytovalo o 92,4 tis. (tj. o 9,7 %) více než ve stejném období předchozího roku. Hostů přijíždějících ze zahraničí, tzv. nerezidentů, přijelo do kraje o 69,9 tis. více než v předchozím roce, což představovalo 34,7% meziroční nárůst. Počet ubytovaných rezidentů byl za období posledních dvanácti let nejvyšší a poprvé překročil milionovou hranici (1 048 557), v případě nerezidentů třetí nejvyšší (více jich bylo v letech 2018 a 2019). Významnost rezidentů v návštěvnosti kraje dokumentuje také podíl kraje na celorepublikové hodnotě; zatímco mezi rezidenty byl středočeský podíl 8,4 % a mezi kraji pátý nejvyšší, mezi nerezidenty to bylo jen 2,8 % a mezi kraji sedmý nejvyšší.

Graf 3.36 Hosté v HUZ podle zemí ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ



Polovinu zahraniční klientely tvořili Němci a Slováci.

Meziroční nárůsty hostů ze všech zemí.

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita z 29 % v případě lůžek a z 35 % v případě pokojů.

Využitelnost ubytovacích zařízení v posledních dvou letech rostla.

Největší skupinu hostů ze zahraničí (podle státního občanství) tvořili občané Německa (podíl 32,0 % ze všech zahraničních hostů), následovali návštěvníci ze Slovenska (14,6 % nerezidentů), Polska (8,2 %), Rakouska (5,9 %) a Ukrajiny (4,7 %). Meziroční nárůst počtu hostů proběhl u většiny zemí, ze kterých hosté nejčastěji pocházeli. Absolutně nejvyšší změnu zaznamenali Němci, jejichž počet se meziročně zvýšil o 23,8 tis. osob (o 37,7 % více). Vysoké relativní nárůsty oproti předchozímu roku zaznamenali také hosté z asijských destinací, kteří před pandemií koronaviru patřili mezi často ubytované nerezidenty Středočeského kraje (Čína o 289,9 %, Korejská republika o 410,1 %). V porovnání s rokem 2018 zůstali němečtí turisté na třetinovém nárůstu (o 32,5 %), někteří nerezidenti z desítky nejčastěji přijíždějících zemí zaznamenali pokles (Nizozemci o 7,5 %, Maďaři o 27,1 % a Britové o 1,0 %).

Využitím kapacity v hotelech a penzionech patřil středočeský region v roce 2023 mezi kraje dlouhodobě k těm celorepublikově podprůměrným. Čisté využití lůžek (29,4 %) bylo desáté nejvyšší a využití pokojů (35,0 %) šesté nejvyšší mezi kraji, přičemž oba podíly byly nižší než celorepublikový průměr (37,2 %, resp. 43,4 %). V obou indikátorech dominovala mezi kraji Praha s nadpolovičním podílem využití (55,9 %, resp. 62,3 %), na úplném chvostu byl naopak Ústecký kraj v případě čistého využití lůžek (25,2 %) a Kraj Vysočina v případě využití pokojů (29,8 %). Využití ubytovacích zařízení v kraji v posledních dvou šetřených letech rostlo. Čisté využití lůžek vzrostlo nejprve z 22,7 % v roce 2021 na 26,9 % v roce 2022 a v dalším roce 2023 na 29,4 %. Využití pokojů vzrostlo nejprve z 27,1 % v roce 2021 na 32,1 % v roce 2022 a v dalším roce 2023 na 35,0 %.

Graf 3.37 Čisté využití lůžek a využití pokojů v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

